

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je ob
javi 29. decembra nasledno vojno poročilo: So-
vražnik je z znatnimi oklopnimi silami poskušal
obkroževalno akcijo v pokrajini Agedabije.

bil pa je z našim ognjem in s protinapadi
v bok, ki so jih izvršile italijanske in nem-
ške mehanizirane divizije, takoj ustavljen
in hudo poražen.

58 angleških tankov in veliko število oklopnih
avtomobilov in motoriziranih vozil je bilo uni-
čeno in delno zajeto. Na bojišču pri Solumu in
Bardiji ni nič posebnega. V ponovnih akcijah
nemških letalskih sil na Malto so bila sestrelje-
na tri sovražna letala. Nemški lovci so dosegli
angleški trimotorni bombnik, ki je poskušal po-
leteti nad Katanijo, in ga prisilili, da je pristal
med krajema Noto in Rozol. Zajeta je bila
posadka šestih mož. V vzhodnem Sredozemlju
so naša torpedna letala napadla sovražni po-
morski oddelek in zadela težko križarko in dve
lažji ladji. Izmed lovcev v spremstvu konvoja
sta bila v bitkah v zraku sestreljena dva Cur-
tissa, eno naše letalo pa se ni vrnilo. Tri druga
letala, ki so bila močno zadeta, so dosegla naša
oporišča.

Iz poročila vrhovnega poveljništva nemške
vojske z dne 29. decembra povzemamo, da

se na vzhodnem bojišču nadaljujejo ob-
rambni boji z nezmanjšano srčnostjo.

Pred Petrogradom je nemško težko topništvo
petkrat zadelo neko sovjetsko vojno ladjo. Pri
ponovnih letalskih napadih na premikanja sov-
jetskih čet in ladij v prelivu pri Kerču je po
istem poročilu bila potopljena ena prevozna lad-
ja, šest nadaljnjih prevoznih ladij pa poškodov-
ano. Tudi več manjših ladij je utrpelo škodo.

Isto nemško poročilo navaja, da so v Severni
Afriki podvzeli Angleži napade proti nemško-
italijanskim postojankam pri Agedabiji. V pro-
tinapadih pa da je bilo uspešno uničeno 58 an-
gleških oklopnih bojnih voz in večje število iz-
vidniških voz in motornih vozil. Pri Marsa Ma-
truhu je nemška pdomornica potopila dve an-
gleški prevozni ladji. Nemška bojna letala so z
učinkom napadla Malto. Angleški bombniki so
napadli v noči na 29. decembra kraje v zapadni
Nemčiji in na severnonemškem obalnem pod-
ročju. Prebivalstvo je imelo zlasti v Emdenu
mrtev in ranjen. Devet angleških letal je bilo
sestreljeno.

Večje število mater in otrok je bilo obdarovano

Pred božičem je Ženski fašijo v Ljubljani
obdaroval večje število najpotrebnejših ma-
ter in otrok. Obdarovanje se je višilo na
sedežu Dopolavora na Taboru. Dvorana je
bila okrašena z državnimi trobojnicami in
slikami Kralja Cesarja in Duceja. Dvorano
so napolnile siromašne matere s svojimi
otroki.

Dobrodelno prireditve je počastil z obi-
skom tudi Visoki komisar Eksceľencia Emilio
Grazioli. Gosta so pred vhom v poslopie
sprejeli številni zastopniki združenj in obla-
stev. V dvorani je visokega gosta pozdravila
zaupnica Ženskega fašija ga. Devecchijeva,
ki se mu je najprej zahvalila za obisk, nato
pa je v italijanščini imela nagovor, ki je bil
preveden v slovenščino.

»V Ljubljanski pokrajini in v vseh pokra-
jinah Italije,« je izvajala zaupnica med dru-
gim, »se v Ducejevem imenu v tem svetem
dnevu ob pričekovanju rojstva božjega praz-
nuje z ganljivimi obredi dan, v katerem se
povečujeta fašizmu naliubši bitii: mati in
otrok. Po navodilih Vaše Eksceľence bomo
razdelili v novi italijanski pokrajini nasled-
na darila: 160 zavirkov, vsebujočih 11.200

kosov oblek in perila, 408 denarnih nagrad
po 100, 150, 200 in 250 lir, pet zibelk in 50
oprem za dojenčke, izmed katerih bo 15 po-
deljeno materam v mestni porodnišnici. Za
to slovesnost, katere namen je nagraditi
mnogočlanske družine in zaslužne starše za
dobro vzgojo otrok, smo izdali skupno 250.000
lir. Seznam nagrajenih družin je bil sestav-
ljen delno iz seznamov, ki smo jih prejeli
od raznih mestnih uradov. Največ prisotnih
mater pa se je prostovoljno javilo v naših
uradih, kjer so nam z zaupanjem govorile
o svojih družinah, o delu, o trpljenju, ki jih
obdaja; deležne so bile naše brezpogojne
vzajemnosti, ki je bistvena osnova očarlji-
vega fašističnega vzora. Eksceľencia, to pou-
darjam zato, ker želim, da bo Vaše srce ozar-
jalo upanje, ki je za nas fašiste največje in
najdražje: da bo namreč v srcih številnih
mater nove pokrajine kakor tudi ostale
množice skromnega, delavnega in dobrega
ljudstva vzklikla z današnjim dnem iskra lju-
bezni do njega, ki s trdno roko in mirnim
srcem vodi usodo vojskujoče se domovine:
iskra ljubezni do našega preliubelega Duceja.

Visoki komisar se je za ta pozdrav le-

Uradno poročajo iz Berlina, da je

Hitler z 19. decembrom 1. 1941. sam pre-
vzel vrhovno poveljstvo nad vso nemško
vojsko.

Nemški poročevalski urad dodaja k temu sporo-
čilu kratko razlago, iz katere povzemamo: »Do
te odločitve je prišlo spričo ponosne zavesti, ki
jo Adolf Hitler ima o svojem lastnem najvišjem
poslanstvu in pa zaradi globokega čuta za odgo-
vornost, po katerem morata državni poglavar in
pa vrhovni poveljnik oboroženih sil nujno biti
ena sama oseba. Potek zdajšnje vojne je, kakor
bolj potrjeval, kako umesten je omenjeni Hitler-
jev sklep.« Dasi je Hitler sam prevzel poveljstvo
nad vojsko, bo Brauchitsch po vesteh iz Berlina
vseeno še ostal v službi in ni stavljen na razpo-
loženje. Vendar pa maršalu Brauchitschu še niso
bile zaupane nove naloge.

Iz Tokija poroča Domej, da so

japonske čete prekoračile reko Perak na
Malajskem polotoku in zavzele angleško
oporišče Ipoh.

Po isti vesti napredujejo Japonci proti Singa-
puru. Angleško utrdbo Hongkong so Japonci za-
vzeli pred nekaj dnevi. Na otoku Luzonu (Fili-
pini) so se izkrkali Japonci in prodirajo proti
Manili, ki jo ameriške čete še komaj branijo. Pri
Medanu na nizozemski Sumatri so se izkrkali
japonski padalci.

Iz Tokia poročajo: Na posebnem posvetu tiska,
ki je bil sklican v predsedstvu vlade, je bila spo-
ročena

sklenitev zavezniške pogodbe med Slamo
in Japonsko.

Pogodba je razsežna in obsega nekako zvezo na
življenje in smrt.

Službeno je bilo objavljeno v Budimpešti, da je
odpravnik poslov egiptskega poslanstva obvestil
zunanj ministarstvo,

da je egiptska vlada 15. decembra sklenila
prekiniti državniške odnose z madžarsko
vlado.

Ta prekinitev sama po sebi praktično nič ne po-
meni.

po zahvalil in je na to takole odgovoril:

»V vsej kraljevini Italiji je današnji dan posvečen slavljenju matere in otroka, to je posvečevanju družine. Fašistična vladavina je po volji Duceja z mnogimi raznovrstnimi ukrepi uvedla dobrodelne pobude v korist družine, in to posebno v korist družin z velikim številom otrok. Z uvedbo italijanske zakonodaje v tej pokrajini bodo zgoraj omenjeni ukrepi koristili tudi družinam te pokrajine. Medtem ko komunizem družino uničuje, fašistična vladavina priznava v njej poglavitno osnovo naroda in zaradi tega jo ščiti in krepi. Ni si moglo zamisliti obstoj kulturnega naroda, pri katerem ni ohranjen poleg vere visoka нравna vrednost družine. Danes se v imenu Duceja v vseh krajih pokrajine podeli 384 denarnih nagrad družinam z velikim številom otrok, katerim je pomoč najpotrebnejša, in sicer v skupnem znesku 25.000 lir, poleg tega se izroči tudi 1695 otroških oprav, odnosno zavojev z oblačili. S tem bo obdarovano skupno 2038 družin. Zdravi in pošteni del slovenskega prebivalstva bo brez dvoma znal ceniti ta novi čin velike dobrohotnosti Duceja. Ob tej priliki izrekam željo, da se bo prebivalstvo z vdanostjo znalo izkazati hvaležno velikemu

italijanskemu narodu s tem, da bo reagiralo proti oni peščici komunistov, ki kot plačanci nam sovražnih držav in pod krinko potojenega nacionalizma ubijajo, ropajo, zavajajo zaslepljene in zapeljane ljudi v pogibel in ustvarjajo nered, kjer bi bilo potrebno mirno sožitje. Ponovno vam zagotovim, da je naša vlada vlada neomejene trdote, istočasno pa tudi izredne pravičnosti. Italija je večkrat dokazala svojo dobrohotnost. Slovenski narod naj si z isto vdanostjo zna ohraniti to dobrohotnost in istočasno mora imeti pred očmi, da bo njegova prihodnost zelo težavna, ako ne bo naposled spoznal, da je v korist njegove bodočnosti potrebno prijaviti neizprosno vse one, ki ga hočejo zapeljati na katero koli pot, ki ni istovetna z najbolj vdanim sodelovanjem. Želim vam in vašim družinam, da bi si ohranili mir in boljše bodočnost.

Po govoru Visokega komisaria, ki je bil takoj preveden v slovenščino in ki so ga prisotni spremljali z največjo pozornostjo, se je začelo razdeljevanje daril. Razdeljevanje je otvoril Visoki komisar, ki se je z vsako materijo posebej in tudi z otroki očetovsko prisrčno pogovarjal. Na prireditvi je vlada topla domačnost.

Papež je govoril o potrebi pravičnega reda, ki na zagotovi narodom mir

Sv. oče Pij XII. je imel 24. decembra obojstrane po radiu krščanskemu svetu govor, v katerem je med drugim dejal, da pošilja na večer pred božičem vsem svojo očetovsko besedo, da bi jih opomnil, naj bi ostali trdni v svoji veri. Pogled v zdajšnjost mu zbujajo trpkost čustva, ker se zdi, da ni nobene stezice, ki bi držala do sporazuma med bojujočimi se taboroma. Ko se iščejo vzroki za zdajšnji položaj, se pogosto sliši trditve, da krščanstvo ni izpolnilo svojega poslanstva. Krščanstvo, zatrjuje papež, se ni izneverilo svojemu poslanstvu, pač pa so se ljudje uprli pravemu krščanstvu. Kristus je njegovemu nauku. Mnoge narode Evrope in sveta je prevzela verska mlačnost. Bodoča preobnova bo mogla nuditi mnoge rednosti za ponovni dvig dobrega, a terjala bo previdno in zrelo razmišljanje ne le sričo težav tega dela, temveč tudi zaradi hudih posledic, ki bi nas zadele, ako bi to delo propadlo.

Dalje bo zahtevala široka obzorja in voljo do trdnih sklepov, pogumne in delovne ljudi, a predvsem zavest o pravi odgovornosti, ki se ne bo izmikala božjim postavam.

Zgodovina uči, da mirovne pogodbe, ki se bile sklenjene ob nasprotujočih si pogojih ali zaradi slabe pravdnosti ali šibke politične modrosti, niso imele dolgega življenja. Porušenje, ki izhaja iz te vojne, pa je preveliko, da bi mu pridružil še slab in neustrezen mir. Ako se hočemo tolikšni nevarnosti izogniti, je potrebno, da sodelujejo z odločno voljo, z vsemi svojimi silami in s plemenitimi nameni vsi narodi človeštva. Gre za splošno reč, ki je splošne koristi in ki zahteva sodelovanja vsega krščanstva, kolikor gre za verska in нравna načela nove stavbe. Zato papež izpolnjuje svojo dolžnost, ako z ugledom svojega apostolskega poslanstva opozarja vesoljni svet na nevarnosti, ki groze miru, ki ne bi ustrezal pričakovanju vseh narodov za boljše bodočnost.

Ta novi red mora biti postavljen na neporušni in nepremagljivi osnovi нравnostnega zakona, katerega spoštovanje mora biti sestavni del javnega mnenja vseh narodov in vseh držav, in sicer tako soglasno, da ne bo mogel nihče o njem dvomiti ali zmanjševati njegovo obveznost.

Pij XII. je nato naštel nekaj pogojev mednarodnega reda, ki naj bi zagotovil narodom pravičen in trajen mir in ki naj bi bil začetek blagostanja in napredka. V tem redu bo нравnostnih načel zlasti ni mesta za kršitve svobode, nedotakljivosti in varnosti drugih narodov, pa naj bi bilo njihovo zemsko razširjenje kakršno koli in kakršna koli tudi njihova obrambna sposobnost. Na drugi

strani ne more biti mesta za odkrito ali zahrbtno zatiranje jezika in kulture narodnih manjšin. Na tretjem mestu je potrebno, da odpadejo sebični nameni po polastitvi vseh glavnih gospodarskih virov in potrebščin za splošno uporabo, tako da so nekateri narodi izključeni od njih. Na četrtem mestu je treba izključiti totalno vojno in tekmovanje v oboroževanju. Za izvedbo razorožitve naj se določijo primerna sredstva, ki naj bodo častna za vse in dovolj uspešna, da bi mogla dati življenjsko in нравno silo pravim odnosom med državami. V okviru novega reda, ki temelji na нравstvenih načelih, ne more biti mesta za zatiranje vere in cerkve.

Kad cekinov hočejo izkopati

St. Rupert na Dolenskem, decembra. Oni dan sem se pomudil pri Birtavi Lojzki v vasi Grmovju. Ker s svojim možem točeta siromaštino, sem jo pobaral, kako to, pa mi je takoj rekla, da bi bila lahko prav bogata, če bi vedela, kako naj izkoplje zaklad v ajdovskem gradu. Povedala mi je tole:

Naš oče so včasih pripovedovali, da je stal nad našo hišo ajdovski grad, v katerem je bival zidarski mojster s svojim sinom, ki je bil tudi zidar. Oče je zidal cerkev v St. Rupertu, sin pa na Okrogju. Ker sta imela oba le eno kladivo, sta si ga kar podajala iz St. Ruperta na Okrog in obratno. Bilo je to že pred 700 leti.

Tu, kjer stoji danes naš skedenj, pa je imel zidarski mojster hram za vino. Hram je bil zidan pod zemljo, tako da je hodil po stopnicah navzdol. V hramu je imel tudi kad cekinov, ki jih je hranil za slabe čase.

Pa je zagorela na Debencu grmada in oznaila grozno vest, da so prišli Turki v deželo. Silen poplah je zajel tedaj ubogi slovenski narod, ki je zbežan iskal zavetja, koder ga je mogel, medtem ko so se graščaki varno tiščali za svojimi zidovi.

Tudi graščak-zidarski mojster je zapazil grozečo nevarnost. Takoj so mu ušle misli v hram k zakladu, toda kmalu so ga mračne misli minile, zamahnil je z roko, češ da tja ne bodo našli. Se sam da bo bolj na varnem, če se skrije v hramu. Sel je še v grad, da bi vzel pipo in tobak s seboj. Komaj pa je stopil spet ven, je videl, da so se Turki podili po grmovski vasi in že zažgali neko hišo.

V smrtnem strahu je stekel proti hramu in se zapodil navzdol po stopnicah. Toda naglica ni takjer dobra, nesrečni mož se je

Delavci, zaposleni pri javnih gradbenih delih, dobe izplačano razliko

V »Službenem listu« od 24. decembra je bila objavljena odredba Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, s katero so bile z veljavnostjo od 17. okt. l. 1941. določene za delavce, zaposlene pri javnih delih, katere izvršujejo bodisi zasebni stavbni podjetniki ali pa državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, nastopne minimalne mezde:

- 1) za navadne delavce do 18 let starosti 2.40 lire, nad 18 let pa 3.20 lire na uro;
- 2) za kvalificirane delavce (zidarje, tesarje itd.), zaposlene do enega leta v svoji stroki, 4 lire, z več kakor enoletno zaposlitvijo v svoji stroki 4.50 lire na uro.

Ker je večina delavcev že odšla zaradi prekinitve dela na svoje domove, opozarjamo vse delavce, ki so bili zaposleni pri javnih delih, da takoj sporoče z navadnimi dopisnicami svojim bivšim delodajalcem natančne naslove, na katere jim bodo delodajalci nakazali pripadajoče zneske. Kdor pa ne ve za natančen naslov delodajalca, naj sporoči podatke, kolikor jih ima, Pokrajinski delavski zvezi, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22, in bo Pokrajinska delavska zveza zanje ukrenila potrebno, da bodo dobili pripadajoče zneske izplačane.

× Stoletnica plzenskega piva. Prihodno leto bo prva in največja pivovarna v Planu na Češkem obhajala 100letnico svoje ustanovitve. Ta dogodek bodo svečano proslavili in bodo pri tej priložnosti imeli kar vrsto predavanj o plzenskem pivu.

× Judje v Evropi. Ob pričetku zdajšnje vojne je bilo na Poljskem razmerno več Judov kakor v kateri koli drugi evropski državi. Bilo jih je tri in pol milijona ali 10 odstotkov vsega prebivalstva. V zapadnih delih Sovjetske Rusije pa je živel 2.7 milijona ali 2.3 odstotka vsega tamošnjega prebivalstva. V Pinski je bilo 74.6 odstotka Judov, v Varšavi 33 odstotkov, v Moskvi 5.5 odstotka, to je okrog 250.000. Odesa jih je imela 20 odstotkov, Lwow 15 odstotkov, Minsk 42 in Riga 1.11 odstotka.

spotaknil in strmoglavil na tla. Bil je takoj mrtev.

Imel je pa nekaj na duši in zato njegova duša ni našla pokoja. Se zdaj hodi na ta svet in prosi, da bi vzdignili podsuti zaklad, s čimer bi njegova duša zadobila svoj pokoj.

Lojzka je pripovedovala dalje, da je že večkrat videla ves skedenj ožarjen od rdeče in modre svetlobe, prihajajoče iz kleti, ki stoji tam, kjer je bil nekdanji zidarjev hram. Slišala je tudi že mlo tožeti glas: »Lojzka, Lojzka, Lojzka, reši me in odkoplji zaklad!«

Večkrat sem ga slišala hoditi po veži in hiši ob polnočni uri in klicala moža Janeza na postelji, je nadaljevala Lojzka. Toda Janez ni tako dovzeten za te reči. Včasih mi je priznal, da ga je tudi on slišal, včasih pa mi je rekel, da se mi vse le sanja. Janez bi rad izkopal tisto kad, ali ne ve natančno, kje bi začel. Nedavno sta mu pokazala z blagoslovljenimi šibami neki prostor v bližini Hribernikov Jurij in Rugljev France. Janez je ročno začel odkopavati. Izkopal je že dva metra globoko jama in je našel ključek. Če bi se natančno ravnal po navodilih, ki jih je imel, bi bil izkopal tudi zaklad. Je bil pač neroden in ni imel sreče.

Kad s cekini in mož, čigar last so bili zlatniki, torej še čakata odrešenja, ki ne bo priti od nikoder. Temelj starega gradu je res še viden. Kdo je bival v tem gradu, pa je neznano. Za danes naj bo dovolj, v eni izmed prihodnjih številk bom pa opisal, kako so zakladokopni večaki kopali isti zaklad kar v kleti.

G. T.

Obnavljajte naročnino!

Mali in veliki gospodar

Brez strokovne izobrazbe kmeta

Mi Slovenci se radi ponašamo, kako smo prosvetljeni in kulturni, in navajamo v dokaz za to trditev, da v naši sredini izhajajo veliko število raznovrstnih časopisov. Toda če bi pogledali, koliko se zanima naš narod za svojo gospodarsko kulturo, torej za strokovno izobrazbo, pa bi našli, da je ta skrb zelo, zelo skromna. Posebno velja to za kmeta, ki nima priložnosti in možnosti nadaljevati svoje ljudskošolske izobrazbe še na strokovnih šolah. Ta naš mladi kmečki na raščaj se mora sam izobraževati in roditelji bi morali prav njegovi samoizobrazbi posvetiti največjo pažnjo. Ako je v hiši strokovni časopis, ki ga ukaže mladina rada čita, se zanimanje za samoizobrazbo igraje zbuja. V vsaki hiši pa naj bodo tudi bolj izčrpne strokovne knjige, da so mladini pri roki, kadar se želi bolj poglobiti v posamezna strokovna vprašanja.

Starši dajejo zgled otrokom. Če bodo sami čitali »Kmetovalca« in bo za vsak mesec na steni v hiši visel »Kmetovalčev koledar« s svojimi navedbami, bo mladina kmalu pokazala več smisla za smotrno kmečko delo in bo staršem v pomoč kot razumen sodelavec in ne samo kot topla in nezanimača se izvrševalec njihovih ukazov. Delo družine je prav zato tako površno, ker nismo znali pri družini zbuditi zanimanja in volje po sodelovanju.

Značilno je, da so imeli strokovni časopisi največ naročnikov na Gorenjskem, Notranjskem in Štajerskem. Podatki kažejo, da je v vsaki vasi v teh krajih bilo nekoliko naročnikov na ta časopis. Večina teh zvestih naročnikov so bili tudi napredni kmetovalci, kar se je odražalo vsepovsod na posestvu, na njihovem polju, v sadovnjakih, gozdovih ali domačijah. Najmanj naročnikov je bilo iz krajev zdajšnje Ljubljanske pokrajine. Podatki kažejo, da ne šteje niti vsaka vas vsaj po enega naročnika. Lahko trdimo, da se 90 odstotkov naših kmečkih gospodarjev snoh ne briga za svojo in svojih otrok strokovno izobrazbo. Ta brezbržnost ali malomarnost se bridko maščuje. Tudi v tem pogledu nam povedo uradni podatki, da je izmed vseh slovenskih kmetov prav kmet v naši zdajšnji pokrajini najbolj zaostal in da doseže najmanjše žetvene donose in snoh gospodarske koristi.

Pravkar je izšla 12 številka »Kmetovalca«. Z njo konča ta naš najstarejši strokovni list 58. leto izhajanja. Dolga doba, mnogo nesebičnega truda, mnogo koristi za napredek kmetijstva!

K jubileju »Kmetovalca« je napisal tople izpodbude zvesti naročnik H. M. Važen za vsakega kmeta je članek »Poglobitev brazde«, v tem vprašanju vidi pisec enega izmed glavnih vzrokov, zakaj naši žetveni uspehi niso taki, kakor bi se sicer moglo. In moralo pričakovati. Prav tako obravnava članek »Najnevarnejša škodljivca na zelju« važno vprašanje kolobarjenja pri zelenjarski na kar se pri nas premalo pazi. Sadijarski članek v tej številki strokovne nasvete za to letno dobo v članku »Kako obvarovati sadno drevje pred zajcem in mrazom«. Prav zanimive in koristne podatke iz lastne prakse obravnava g. Krulj v članku »Regeneracija vinogradev«. Članek je napisan iz poznanja, da je krivo nazadovanje starih vinogradov edino le pomanjkanje primernih rastnih pogojev, predvsem vode in hrane. Izkušnja pisca in izredni uspehi, ki jih je dosegel z načinom obdelovanja vinogradev, opisanem v članku, bodo marsikateremu vinogradniku pokazali nova pota za boljše razumevanje potreb vinske trte.

O vprašanju živinoreje razpravlja članek »Zdravljenje slabokrvnosti pri prašičih«.

ni kmetijskega napredka

in »Krmilna pesa je zmrznila«. Kot nekako nadaljevanje 11 številke, ki je bila v celoti posvečena praktični ureditvi domačije, prinaša tudi ta številka krajše in daljše pobude s posrečenimi slikami. Tudi kmečka gospodinja bo našla za svoje delovno območje zanimive članke »Kis iz sadjevca«, »Žito

Spoznajmo in zatirajmo sadne škodljivce

Novi in stari sadijari so potrebni pouka. Sadijarsko in vrtnarsko društvo je o sadijarstvu priredilo že mnogo predavanj. Nedavno je v Ljubljani inž. Janežič v predavanju opisal tudi nekatere hude neprijatelje sadnega drevja. S skrbjo in ljubeznijo pa lahko drevje obvarujemo teh škodljivcev. Tudi za sadni vrt velja isto, kakor za zelenjadni: jeseni moramo vse listje zažgati, to pa predvsem zaradi škrlupa, ki je najbolj razširjena bolezen sadnega drevja. Naivečjo škodo prizadeva jabolnam in hruškam pa tudi drugemu drevju se kaj rad prime. Hruševi češnjevi in višnjevi plodovi ob tej bolezni navadno razpoka, ostanejo drobni in nimajo nobene orislačnosti za oko.

Če so bile poleti češnje in češnje črvice, moramo jeseni zemljo pod njimi globoko prekopati in opopniti, razen tega pa spustiti na prekopano zemljo perutnino, da pobere iz zemlje vse ličinke, ki nameravajo v zemlji prezimeti.

Črvivost češnji povzroča češnja muha. Iz njenih jajčk izlegajo ličinke razjedajo sad. Črvivost češnje pa povzroča češnja zavijača. Izlegajo gosenice češnjevega zavijača se zarijejo v plodove in jih razjedajo.

Ob nastopu zimskih mesecev moramo vsa debla opasati z lepljivimi pasovi. Ti pasovi so najučinkovitejši in skoro edino sredstvo za zatiranje malega zimskega pedica ali mrzlikarja, ki pomladi do gola obzre vse zelenje češnje, češnje in jabolčan. V sili pa se loti še drugega drevja. Samice začno ob zgodnji jeseni lesti po deblu navzgor, kjer odlagajo jajčka. Prav zaradi

in koruza v prehrani, »Kako štedimo z jajci«.

Dvanaesti številki je priložen kot brezplačen dar Kmetijske družbe priljubljeni »Koledar Kmetovalca«. Kmetijska družba je s tem spet dokazala, da kot naše najstarejše združenje kmetov razume potrebe kmetijstva, saj se tudi v teh hudih časih ni ustrašila velikih izdatkov, ki jih je z izdajanjem koledarja gotovo imela. Ta koledar dobe brezplačno tudi vsi novi naročniki. Smatramo za potrebno, da naše čitatelje opozorimo na važnost strokovnega pisanja. Nobena kmečka hiša ne bi smela biti brez »Kmetovalca«, ki ni samo strokovni svetovalec gospodarja, temveč tudi neogibno potreben pripomoček kmečki mladini pri samoizobrazbi, brez česar ni naprednega kmetijstva.

ttega, da mrzlikarju preprečimo dohod na drevesa, opasemo drevesa z lepljivimi pasovi. Razen jesenskih pasov pa moramo tudi v poletnih mesecih skrbeti za pasti iz slame, lesene volne ali valovite lepenke. Te pasti služijo za zatiranje cvetočera in jabolčnega zavijača. Past privežemo le pri zgornjem koncu, medtem ko ostane pri spodnjem koncu nezavezana, tako da imajo žuželke prost dostop. Do srede avgusta pregledamo pasti vsakih deset dni, da potem uničimo vse žuželke, ki so se zatekle v te pasti, kjer se prav dobro počutijo.

Veliko škodo dela na sadnem drevju cvetočera. Enako je jabolčni zavijač velik škodljivec. Napadeni sadovi so na videz preji zreli in odpadejo. Če so pasti za cvetočera še dobre, jih moramo pred ponovno uporabo položiti v vročo peč, da se razkužijo.

V zimski čas pade tudi zatiranje plesni, ki posebno v vlažnih letih močno napada napol zrelo jabolko, hruško in češnje. Večkrat napadeni plodovi počrni, kar se rado dogaja v shrambah. Bolezen ne prizadeva samo škode na plodovih, temveč tudi na vejicah, ki napolnijo ovencio in počasi tudi odpadejo. Od plesni napadeno drevesa poškropijo z dvodostotno bordoško brozgo, da jih razkužimo.

Vsi ti neprijatelji sadnega drevja se dajo z večjim zatiranjem in skrbnim negovanjem zatreti in z leti povsem iztrebiti iz domačega sadovnjaka. Če pa uničevanju ne posvetimo dovolj pazljivosti, doživimo v nekaj letih, da postanejo sadna drevesa v vrtu le drevesa brez plodov.

Naše čebele nimajo dovolj medečih rastlin

Kranjska čebela slovi med svetovnimi čebelarji in so jo naši čebelarji že od nekdaj izvažali v tuje dežele. Bili so časi, ko so na Kranjskem pridobivali obilo medu in voska. Tedaj je bilo povsod dovolj medečih rastlin. Pomladi je obilno cvetela resa, katero pa so izpodrinili gozdovi, ki nosijo gospodarju večji dohodek. Za reso je medilo sadno drevje, na katerem so čebele nabrale velike množine medu. Napredek sadijarstva je v korist tudi čebelarstvu in obratno: čebelarstvo v izdatni meri pospešuje tudi sadijarstvo, saj so čebele tiste, ki letajoče od cveta do cveta oprahujejo cvetne pesti, da obrodijo. Lahko se reče, da z oploditvijo sadnih cvetov koristijo čebele bolj, kakor z nabiranjem medu. Mnogo cvetnega medu so včasih nabrale čebele tudi po travnikih. Odkar pa so začeli naprednejši gospodarji in živinorejci z obdelovanjem in gnojenjem boljšati pridelek travniških rastlin, so izginile medeče cvetice. Kakor je to v korist živinoreje, tako je to v škodo čebelarstvu.

Vse to in ponavljajoče se slabe letine so v škodo čebelarstvu. Tako je bilo že nekaj let za naše čebelarstvo prav neugodno. Tudi letošnje leto je bilo ponekod zelo slabo. Aida paša, na katero so čebelarji po neugodnem poletju stavili edino upanje, je bila zaradi neugodnega vremena slaba.

Naše čebelarstvo je zaradi čedalje večjega pomanjkanja medečih rastlin v nezadovoljstvu.

čepav se razveseljuje razvija in je čedalje več naprednih čebelarjev, ki čebelarstvo z najpriporočljivejšimi žnidarskimi panji.

To dejstvo terja, da začnejo sadiji čebelarji medeče rastline. S tem pa ni misljena gojitev rastlin, ki so jih zatirali napredni gospodarji, temveč le sadijev takih rastlin, ki bi koristile čebelarstvu. Ponekod to že delajo. Zlasti sadijo medeče vrbe, ki rasejo tudi v slabi zemlji.

— Preskrba z oljem v novem letu. Pod vodstvom ministrstva za kmetijstvo so se te dni vršili razgovori med predstavniki pridelovalcev, prodajalcev in izdelovalcev olja o izpolnitvi preskrbe s tem važnim živilom. Pri tej priložnosti so naročevalci podarjali razveseljevo dobro letino v minilem letu. Sprejeti so bili nekateri skleni, ki bodo zagotovili redno in hitro dobavo rabnikom v prihodnem letu. Združenja trgovcev in industričev so že izvršila vse priprave za odmero količine olja po posameznih pokrajinah. Odmera maščob bo v splošnem tudi v novem letu ostala nespremenjena, manjše spremembe se bodo uvedle le po posameznih pokrajinah.

— Celotni pridelek sladkorja v Italiji bo v letu 1941—42. znašal nad 4.100.000 metričnih stotov, pridelek alkohola iz pese pa 650.000 hl. Tolikšni pridelek sladkorja bo lahko ustrezal vsem domačim potrebam.

Pujka so povelečevali

Roland Garros, visok človek s kozjo brado, je bil pisatelj. Napisal je bil že kopico pustolovskih romanov, toda njegove knjige so se prašile pri založnikih nerazprodane.

Nad Parizom so se zaspano prepeljavale jutne megle. Roland Garros si je bil pravkar zavezal samoveznico, se še enkrat ozrl po prtljagi, potem pa pritisnil na koščeni gumb. Še preden je zvonec odpel, je njegov zvesti sluga vstopil, se priklonil in počakal na ukaz.

»Čudni mi kovčeg na postajo,« je dejal z blagim glasom Roland Garros. »Danes odpotujem.«

Uho nato je Roland Garros že udobno pušil v kupeju brzega vlaka, ki je sopihajoč zapuščal milijonski Pariz in hitel proti jugu.

Imel je Roland Garros v dolini reke Pada starega prijatelja. Bil je to doktor Regletti, upravnik ene izmed največjih mrtvašnic mesta Milana.

Še tisto noč je bilo. Doktor Regletti in pisatelj Roland Garros sta sedela v mračni sobi nad mrtvašnico. Skozi okno se je pririvala srebrna mesečina, ko sta se prijatelja poglabljala v skrivnost, ki loči mrtveca od živega človeka.

»Pojdite z menoj,« je dejal naposled doktor Regletti. Dve minuti kasneje sta prestopila prag mračno razsvetljene mrtvašnice. Bilo je v njej ta dan precej mrtvecev. Ležali so drug poleg drugega na dolgi kameniti mizi. Doktor Regletti je privil še eno izmed žarnic, potem pa prišel hladnokrvno otipavati trupla. Enega je tako nerodno potegnil za roko, da se je zakotalil z mize. Po mrtvašnici je zamolklo zadonelo. Roland Garros je začutil tesnobo pri srcu: mrtvec je imel na stežaj odprte oči in je topo bulil predse.

»Prenehajte, prijatelj,« je pogladil svojo brado, »groza me je.« Doktor Regletti pa je z nasmehom prijel mrliča okrog pasu in ga posadil na mizo. Potem se je obrnil k pisatelju Garrosu in pristavil: »Vidite, to je bil mlad dečko. Končal si je življenje zaradi ničvredne babnice, bedak!«

»Ta tukaj,« je nadaljeval upravnik, »ta je umrl na operacijski mizi. In ta se je zastrupil s plinom.« Privzdignil mu je glavo. Njegov obraz je bil črn, le zobje so strahotno štrleli v nočna vsiljivca, kakor bi hotel reči: »Pustite mrtve, dajte nas zemlji!«

Ko je doktor Regletti začel otipavati še druge, je Roland Garros skoro ukazujoče potegnil prijatelja za suknjič. »Pojdiva!« je dejal, »sijajna misel se je rodila v moji glavi.« Pošepetal mu je na uho, potem pa sta šla na vrta.

»Čemu, za Boga, vprašujete po mesarju?« je razširil upravnik oči.

»Reklame potrebujem,« je odvrnil kratko pisatelj Garros. »Skoro vse moje knjige leže nerazprodane pri založnikih.«

»A mesar? Čemu naj bi vam ta služil?«

»Vse vam razložim,« je zatrdil Garros in položil desnico na prijateljevo levico. Potem sta polglasno šepetala in se včasih zakrohotala v šumenje cipres, ki jih je od časa do časa vzdramil nočni vzdih narave. Doktor Regletti je tu in tam v smehu plosknil z rokami, pa spet sklonil glavo in se zamislil. Očitno sta kovala drzne načrte.

Izza gora je gledal kakor krvava rana toneči mesec. Ure v mestnih zvonikih so se prebudile in udarile s svojimi železnimi rokami dvanaestkrat skozi noč. Roland Garros in doktor Regletti sta si stisnila pred mrtvašnico roki in se brez besede razšla.

Pol ure pozneje je zapel v uredništvu največjega pariškega lista telefonski zvonec.

»Halo, tukaj doktor Marondini iz Milana. Pisatelj Roland Garros mrtev.«

»Halo, halo, kako, prosim?« je odskakoval pri telefonu v Parizu urednik. »Kako? Roland Garros? Govorite, halole!«

»Roland Garros je mrtev... Srčna... Leži v tukajšni mrtvašnici, številka 3...«

»Roland Garros mrtev?« je planil urednik pokoncu in izpustil slušalko. Pero je zaškripalo in vest je šla v tisk. Še tisti večer so bili vsi listi polni hvale in odkritega žalovanja za umrlim duševnim velikanom. Ljudje so postajali po ulicah in hoteli k založniku... Zid si je mel roke in prodajal in prodajal Garrosove romane kakor še nikoli... V enem samem dnevu so bili razprodani vsi romani.

V mestu so na kulturnih ustanovah zaplapolale žalne zastave. Odbor, ki se je zbral, je soglasno sklenil, da se posmrtni ostanki slavnega pisatelja prepeljejo v domovino.

Sorodnikov Roland Garros ni imel. Najbližji človek mu je bil sluga, ki je krčevito zaihtel, ko je doznal za smrt dobrega gospodarja.

V pisateljevi sobi je brnel telefon. Sluga je sedel stisnjen v kotu in se ni zmenil za brnenje.

»Zdaj je vsega konec,« je jadikoval glasno, »gospodar je mrtev, zadna njegova dobrota je skrita v tejle omari.« Sluga se je vzdignil in pristopil. Tudi te dobrote naj bo konec! Sluga je nosil steklenice likerjev h gospodarjevi postelji in pil. Pil na žalost in jok, jok.

...

Ko je nasledno jutro poljubilo solnce živahni Pariz, so začeli hiteti goste množice proti jugu mesta, da se poklonijo mrtvemu pisatelju. Bili so med njimi ljudje, obloženi z venci, drugi so nesli šopke, tretji pa so hoteli le z radovednostjo počastiti nesmrtnega velikana.

Na peronu je vrelo, šuštel in ječalo. Črna pošast je pravkar prisopihala s solnčnega juga. Godba udarja žalostinke, ljudje sipljejo cvetje in polagajo vence na krsto, ki so jo pravkar porinili na govorniški oder. Pisatelj Lasney, eden izmed številnih prisotnih tovarišev umrlega pisatelja, stopi na oder. Grobna tišina. Tresoč se roke stegne Lasney h krsti in strmeč v njo govori: »Roland! Moj nepozabni Roland! Ne morem verjeti, da si mrtev! O, zemlja, nenasitna zver, zakaj si ga ugrabila? Roland, Roland!«

V tistem trenutku je stopil iz sosednega železniškega voza visok kozjebralec, se pretil do odra, uprl pogled v govornika, strmečega v krsto in klicajočega »Roland, Roland!«

»Tu sem,« je rekel kozjebralec. Govornik Luis Lasney je ostrmel, prebledel in odskočil.

»Kaj vam je, Luis?« je vprašal smehljaje se Garros. »Klicali ste me. Mar me hoče

videti množica? Kaj slavite mene?«

Nihče mu ni odgovoril. Grobna tišina je legla nad množico.

»Gospoda moja,« je povzel z gromkim glasom Roland Garros potem, ko je bil stopil na oder. »Zdi se mi, da govorite o meni! Veseli me, da ste se zbrali v tako častnem številu ob mojem prihodu iz tujine. Tega nisem pričakoval. Prepričan sem, da me ljubite bolj, kakor mi zatrjujejo založniki...«

»Za Boga, Roland!« je skočil eden izmed njegovih prijateljev v žalni obleki, »ali si živ, ali si mrtev?«

»Kaj vam je, gospoda?« je odstopil Roland. »Meni se zdi, da sem živ! Prišel sem se vendar prav s tem vlakom. A koga imate tu?« je stegnil desnico proti krsti.

Množici je zastala sapa. Obrazi so se daljšali in širili. Zapela so kladiiva, ki so jih dobrohotno posodili gasilci, in krsta se je odprla.

»Hu, hu, hu...« so odskočili vsi hkratu. Pred njimi je počival zaklan pujsek... Govorniki in prireditelji so začeli pokajljavati. Uniformirana društva so se razšla, godbeniki so jo popihali pri stranskem izhodu in niso več hoteli igrati žalostinke. Prvi, ki se je znašel v položaju, je bil Garrosov sluga. Siromak je bil do zadnega klečal ob krsti in vstal šele, ko se je z rokami prepračil na pujsku, da ga ne varajo oči. Potem se je opotekel h gospodarju. »Gospod,« je prosil, »odpustite mi, izpil sem vam vso tisto sladko tekočino iz omare, ker sem mislil, da ste...«

Roland Garros je terjal od prisotnih pojasnila, na kak način so zamenjali njega s prašičem. Pa mu ni nihče mogel dati odgovor.

...

Večerni listi so bili polni posmeha. Prinesli so sliko znamenitega pujska, kako leži sredi cvetja med govorniki in društvi. Nad njim pa stoji resnega obraza pisatelj Roland Garros, ki je postal v teku enega dneva najslavnejši Parižan.

Da je bila komedija popolna, so napravili iz toliko slavljenega praseta slavnostno pojedino in povabili nanjo vse, ki so s tem ali onim pripomogli k tako slovesnemu sprejemu mrtve živali.

Med številnimi navzočnimi odličnjaki je bil prisoten tudi pisatelj Roland Garros, ki je vsem veselo nazdravil: »Kakor vam, ugaja še prav posebno meni, da v krsti nisem bil jaz, temveč samo pujsek.«

...

Reklama je uspela. Bralec je pač uganil, dasta vso reč s pujskom skuhala Garros sam in njegov prijatelj v Milanu. Od tistega časa so ljudje sproti pokupili vse Garrosove nove izdaje. Roland Garros je bil v resnici vesel samega sebe, ker je znal na tako spreten način razvozlati voz, kako bi postal slaven.

D. J.

Ukinjenje nekaterih potniških vlakov

Direkcija državnih železnic v Ljubljani sporoča, da so od 21. decembra naprej ukinjeni nastopni potniški vlaki do nadaljne odredbe:

1. Na progi Ljubljana—Postojna brza vlaka št. 607. in 608. Brzi vlak št. 7. je odhajal iz Ljubljane ob 19.50 in prihajal v Postojno ob 21.10. Brzi vlak št. 608. je odhajal iz Postojne ob 8.35 in prihajal v Ljubljano ob 9.50.

2. Na progi Ljubljana—Vrhnika trg sta ukinjena potniška vlaka št. 8.033. in 8.034. Vlak št. 8.034. z odhajanjem z Vrhnike-trga ob 9.26 in s prihajanjem v Ljubljano ob 10.01. Vlak št. 8.033. je odhajal iz Ljubljane ob 11.15 in prihajal na Vrhniko ob 11.50.

3. Na progi Ljubljana—Zalog so ukinjeni nastopni vlaki: št. 624., 625., 626., 627. 630. in 613. Vlak št. 624. je odhajal iz Ljubljane ob 7.05 in prihajal v Zalog ob 7.17. Vlak št. 625. je odhajal iz Zaloga ob 7.23 in prihajal v Ljubljano ob 7.38. Vlak 626. je odhajal iz Ljubljane ob 10.30 in prihajal v Zalog ob 10.45. Vlak št. 627. je odhajal iz Zaloga ob 10.55 in prihajal v Ljubljano ob 11.10. Vlak št. 630. je odhajal iz Ljubljane ob 14.20 in prihajal v Ljubljano ob 14.35.

Vlak št. 613. je odhajal iz Zaloga ob 14.41 in prihajal v Ljubljano ob 14.53.

4. Na progi Ljubljana—Trebnje sta ukinjena ob nedeljah in praznikih potniška vlaka št. 9215-II. del in 9218-II. del. Vlak št. 9215-II. del je odhajal iz Ljubljane ob 8.10 in prihajal v Trebnje ob 10.20. Vlak št. 9218-II. del je odhajal iz Trebnjega ob 18. in prihajal v Ljubljano ob 19.40.

5. Na progi Ljubljana—Grosuplje—Kočevje sta ukinjena vlaka št. 9321.-9322. in št. 9315.-9316. Vlak št. 9321.-9322. je odhajal iz Ljubljane ob 10.02 in prihajal v Kočevje ob 12.25. Vlak št. 9315.-9316. je odhajal iz Kočevja ob 14.15 in prihajal v Ljubljano ob 16.38.

6. Na progi Novo mesto—Karlovce sta ukinjena vlaka št. 9211. in 9222. Vlak št. 9211. je odhajal iz Novega mesta ob 4.02 in prihajal v Karlovce ob 7.15. Vlak št. 9222. je odhajal iz Karlovca ob 20.10 in prihajal v Novo mesto ob 23.18.

7. Na progi Novo mesto—Straža—Toplice sta ukinjena vlaka št. 9536. in 9537. Vlak št. 9536. je odhajal iz Novega mesta ob 14.40 in prihajal v Stražo-Toplice ob 14.58. Vlak št. 9537. je odhajal iz Straže-Toplice ob 15.27 in prihajal v Novo mesto ob 15.45.

Maurijeva:

Živa in mrtva

Roman

»Vem samo, da ste živeli v Dubravici in da ste izgubili ženo.« Naposled je izpregovorila to besedo; izpregovorila je besedo, ki ji je toliko dni žgala jezik. Njegova žena... Ko je izpregovorila to besedo, je plesala pred njo, se razrasla v nekaj velikanskega in strašnega. Spet je videla pred seboj naslovno stran pesmarice z velikimi pokončnimi črkami — Rebeka. Srce se ji je stisnilo in mrzlo jo je izpreletelo. Gospod Paštrovič ji tega nikoli ne odpusti in konec je njunega prijateljstva.

Postalo je tiho in Irena, vsa zatopljena v brpke misli, ni niti opazila, kdaj se je voz ustavil. Gospod Paštrovič je nepremično sedel za volanom, bolj kakor kdaj prej podoben srednjeveškemu plemiču. Kakor bi bil neki tujec sedel na njegovem mestu. Irena se je začudila, čemu prav za prav sedi s tem človekom v avtomobilu.

Obrnil se je k nji in izpregovoril: »Prejste govorniki o iznajdbi posode za shranjevanje spominov. Rekli ste, da bi hoteli znova in znova preživljati svojo preteklost. Jaz o tem povsem drugače mislim. Vsi moji spomini so grenki in najrajši ne bi ničesar vedel o njih. Pred letom dni se mi je pripetilo nekaj, kar je povsem izpremenilo moje življenje. Začeti moram novo življenje. Ko smo se prvič srečali tu, me je gospa Van Hopova vprašala, čemu sem prišel semkaj. Prišel sem, da bi napravil zadno piko na spomine, ki bi jih Vi tako radi oživili. Če bi me bil našel tu Vas, bi bil že zdavnaj nekje v Grčiji ali še dalje. K vragu vsa dobrobrčnost, ki mi jo pripisujete! Vabim Vas s seboj, ker potrebujem Vašo družbo. Če pa mi ne verjamete, lahko takoj izstopite in greste peš do hotela. Prosim Vas, odprite vrata in izstopite!«

Tiho je sedela z rokami na krilu in ni vedela, ali se on šali ali govori resno.

»No, kaj boste napravili?« je vprašal.

»Hotela bi domov.« je rekla, kakor da bo zdaj zdel zaokala. Gospod Paštrovič je brez besede pogledal v oči.

Tako nenadno so ji stopile solze v oči in začele teči po licih, da jih ni mogla zadržati, a če bi sešla po robček bi opazil, da joče. Morala jih je torej pustiti, da so ji tekale, in jih požirati. Morda jo je nenadno poročal, ker jo je napolnjen prijel za roko in jo brez besede poljubil. Potem ji je ponudil robček in napolnjen zaklical:

»Zdaj pa k vragu z vsem tem!« Prišel jo je k sebi in jo z levico objel čez ramena. Oči je imel stalno uprte pred seboj na cesto in desnico je držal na volanu. »Tako ste mladi, da bi Vam bil lahko oče. Res ne vem, kaj naj napravim z Vami. Pozabite vse, kar sem Vam danes govoril. Doma mi pravijo Andrej in vse bi mi bilo, če bi me tudi Vi tako klicali!« Vzel ji je klobuk z glave in ga vrzel na zadni sedež, nato na se je sklonil nad njo in jo poljubil na čelo.

»Obljubite mi,« je dejal, »da se nikoli ne boste oblekli v črni atlas!«

Zasmejala se je, tudi on se ji je nasmehnil, in dan je bil spet tako lep in radosten kakor prej.

Pripravljanje kovčegov. Neprijetnost in sitnost odhoda. Izpušteni ključ, svilen papir raztresen po tleh.

Ko je zjutraj Irena naličala gospe Van Hopovi kavo, ji je bila ta podala pismo in rekla: »Heleno (to je bila hčerka gospe Van Hopove) odpotuje v soboto v Ameriko. Poslali so ji brzotavko, da ji je dete zbolelo in da se mora nemudno vrniti. Tako sem se tudi jaz odločila. Odpotujeva z njo. Do grla sem že sita Evrope. Kako Vam je všeč misel, da boste videli New York?«

Morda bi ji bila v tem trenutku smrt dražja. Prebledela je.

»Navadila sem se že tega kraja,« je dejala.

»Morali se boste pač navaditi tudi New Yorka, druge pomoči ni. Rada bi še ujela

Helenino ladjo v Le Havreu, morava se torej podvizati, da prideva čim prej in čim boljše od tod. Skočite doli v pisarno in podregnite tistega gospoda, da se bo zganil in hitro uredil vse potrebno.«

Irena ni imela poguma, da bi stopila naravnost v hotelsko pisarno. Šla je v kopalnico, zaklenila za seboj vrata, sedla in zakrila obraz z rokami. Torej se je zgodilo: Odideta. Vse je končano. Jutri popoldne bo že sedela v brzem vozu in kakor služkinja držala v rokah skrinjico z dragocenostmi, gospa Van Hopova pa ji bo sedela nasproti, zavita v svoj krzneni plašč in z novim klobukom na glavi.

Posloviti se bo morala od njega. Najbolje bi bilo, da stori to spodaj v salonu. Tam bo gospa Van Hopova, in tako se bosta poslovila pač na kratko in hladno: »Da, seveda mi morate pisati!« in »Ne pozabite mi poslati tistih fotografij!...« Mimogrede si bo prižgal cigareto, ona pa bo mislila: »Se nekaj minut in nikoli več ga ne bom videla...«

Gospa Van Hopova je stresla vrata: »Kaj pa počnete tam, za božjo voljo?«

»Že grem, oprostite!«

»Res škoda, da odidete že jutri,« je dejal uradnik v pisarni.

Irena je spet pomislila na gospoda Paštroviča, ki se je prav ta dan odpeljal za ves dan iz San Rema. Ves dan sta pospravljali prtljago. Po večerji je šla gospa Van Hopova takoj v posteljo. Irena pa je stekla v salon. Toda njega ni bilo tam.

»Iščete gospoda Paštroviča?« jo je vprašal vratar. »Telefoniraj je, da ga ne bo pred polnočjo...«

»Nič nimam rada tega čakanja,« je rekla pri zajtrku gospa Van Hopova. »Škoda, da se nisva odločili za dopoldanski vlak. Morda bi ga še ujeli, če bi pohiteli. Brzotavite Heleni, naj nama ne hodi naproti. Mislim,« pogledala je na uro, »mislim, da nama bodo zamenjali vozna listka, vsaj poskusiva lahko. Pojdite v pisarno in vprašajte!«

»Da, gospa,« je rekla Irena in šla v spalnico, kjer se je hitro preoblekla. Zdaj je bilo vsega konec, bila je oropana tudi tega dopoldneva, tudi tistih nekaj minut, ko se je hotela posloviti od njega! Prav, proč torej z vsem ponosom in dostojnostjo! Zaloputnila je vrata in stekla po stopnicah v tretje nadstropje. Vedela je, da ima on sobo 148. Zaspila in vsa zardela je potrkala na njegova vrata.

»Naprejš!« je zaklical in Irena je odprla vrata.

Oblečen v jutranjo haljo je stal pri odprtem oknu. Pravkar se je bril.

»Kaj želite, ali se je kaj zgodilo?« je vprašal.

»Prišla sem po slovo. Danes dopoldne odpotujemo.«

Naglo jo je pogledal, odložil britev in rekel: »Zaprte vrata!«

Zaprta jih je in obstala sredi sobe. Bila je v veliki zadregi.

»Kaj pravite, prosim Vas?« je vprašal.

»Danes odpotujeva. Odpeljati bi se morali šele popoldne, zdaj se je pa naenkrat spomnila, da lahko greva že s prvim vlakom. Bala sem se, da Vam niti zbogom ne bom mogla reči. Morala sem Vas še enkrat videti, da se Vam zahvalim za vse.«

»Čemu mi tega niste že prej povedali?«

»Sele snoči je sklenila, da odpotujeva. Njena hči se v soboto odpelje v New York in midve pojdeva z njo.«

»Vzela Vas bo s seboj v New York?«

»Da, toda jaz ne bi rada šla z njo. Strašno mi je, vsa sem obupana.«

»Čemu, za Boga, potem pojdete z njo?«

»Dobro veste, da moram. Imeti moram službo. Ne morem kar tako oditi od nje.«

Pomislil je trenutek in rekel: »Sedite! Takoj bom govoril. V kopalnici se bom oblekel.« Pobrjal je obleko in stopil v kopalnico.

Irena je sedla na posteljo in je živčno trla prste. Sama sebi se je zdela kakor voščen kip. Rada bi vedela, kaj si misli in kaj bo napravil. Čez pet minut je bil napravljen.

»Pojdiva dol, zajtrkoval bom na terasi.«

Pogledala je na uro in rekla: »Zal nimam mnogo časa. Morala bi biti že v pisarni, da bi uredila potrebno zaradi odprave prtljage.«

»S tem si ne delajte skrbi! Govoriti moram z Vami,« je odvrnil.

Molče sta šla na teraso. Sedla sta in gospod Paštrovič je naročil zajtrk.

»Gospa Van Hopova se je torej naveličala San Rema in hoče spet domov. Jaz tudi. Ona se vrača v New York, jaz pa v Dubravico. Kaj Vam je ljubše? Lahko izbirate.«

»Ni lepo od vas, da zbijate take šale,« je dejala. »Pa saj se moram že posloviti, pogledati moram še, kaj je z voznima listkoma.«

»Zelo se motite, če mislite, da spadam med ljudi, ki se pri zajtrku radi šali. Zjutraj sem vselej najslabše volje. Ponavljam Vam, da lahko izberete: Lahko greste z gospo Van Hopovo v Ameriko ali pa z menoj v Dubravico.«

»Hočete reči, da potrebujete tajnico ali kaj takega?«

»Niti govora, norica! Hotel bi, da bi se z menoj poročili.«

Natakar je prinesel kavo in Irena je gledala, kako postavlja na mizo lonček z mlekom in kavo.

»Vi me še najbrž ne poznate dobro,« je rekla, ko je natakar šel. »Jaz pač ne spadam med dekleta, s kakršnimi se navadno moški ženijo.«

»Za vraga, kaj neki mislite s tem?«

Muha je sedla na rob krožnika in Paštrovič jo je ležno nagnal.

»Vse to mi ni dovolj jasno,« je dejala počasi, »ne vem, kako naj bi vam to razložila. Ne spadam v Vaš svet...«

»Kakšen pa je ta moj svet?«

»Kakšen? Dubravica... Saj veste, kako to mislim...«

»Skoro prav tako neumni ste kakor gospa Van Hopova. Prosim Vas, kaj pa Vi sploh veste o Dubravici? Ali spadate tja ali ne, to moram pač jaz bolj vedeti. Vi najbrž mislite, da sem Vam predlagal to ženitev brez vsakršnega preudarka kar tako, iz trenutnega razpoloženja. Morda zaradi tega ker ste se preje izrazili, da ne bi radi šli v Ameriko? Morda mislite, da Vas prosim za ženo iz istega razloga, iz katerega sem Vas vabil na izprehode z avtomobilom — iz gole vplivnosti, kaj ne?«

»Da,« je prikimala.

Jedel je in nadaljeval: »Nekega dne se boste najbrž prepričali, da dobrobrčnost ni moja posebna lastnost. A niste mi še odgovorili na glavno vprašanje, ali me hočete za moža.«

Ni mogla verjeti v resničnost njegovega predloga. Komaj je verjela, da bi se kaj takega moglo zgoditi. Zato se je njegove ponudbe najprej prestrašila, kakor bi jo bil sam kralj prosil za roko.

»Zdi se mi, da mi niste preveč naklonjeni. Škoda! Mislim, da me imate malo radi. Hudo rano ste zadali moji ničumnosti.«

»Pa saj vas imam rada! Ljubim vas bolj, kakor si to mislite! Onesrečili ste me in vso noč sem sem preženo, ker sem se bala, da vas nikdar več ne bom videla...«

Ko je utihnila, se je zasmejal in jo prijel za roko.

»Bog Vas blagoslovi za te besede! Nekeč, ko boste v tistih spoštovanih šestinidesetih letih, po katerih ste nedavno tako hrepeneli, Vas bom spomnil tega trenutka. Kakšna škoda, da boste nekeč postali dorasla ženska!«

Zardela je od sramu in jeze.

»Torej velja, ne?« je vprašal in ni prenehal jesti. Namesto da bi postali družabnica gospe Van Hopove, boste moja — a imeli boste skoraj enake dolžnosti. Tudi jaz imam rad nove knjige, rad imam rože v salonu in no kosilu karte. In nekoga, ki bi mi naličal čaj.«

Nervozno je bobnala s prsti po mizi. Ni razumela ne sebe ne njega. Še vedno ni vedela, ali je vse to res ali samo kruta šala. Ko ji onazil zaskrbljeni izraz na njenem obrazu, je dejal:

(Dalje)

Skrivnostni operacijski način patra Bonifacija

Stara vesela zgodba

V letih, ko je bil predzadni avstrijski cesar Franc Jožef I. mlad, zdravniška veda še ni bila na takšnem višku, kakor je danes. Iz tistega časa izvira tale vesela zgodba o čudodelnem zdravniku patru Bonifaciju.

Nekoč je cesar Franc Jožef zbolel. Na neki dvorni prireditvi si je bil nakopal nenavadno hud prehlad, tako da naslednjega dne ni mogel niti gibati s tilnikom, ki je preko noči postal trd, kakor bi bil okamenel.

Prihiteli so dvorni zdravniki. Tri dni so ogledovali cesarjev leseni vrat in ugibali, kakšna bolezen je vzrok, da Franc Jožef ne more gibati vratu. Čudili so se, zmigovali z rameni, zmajevali z glavami, a pomagati niso znali. Franc Jožef, ki je izgubil že vse potrpljenje, je velel pozvati na dvor vse dunajske sloveče zdravnike, a tudi ti cesarjevega tilnika niso znali ozdraviti.

Cesar je poklical še berlinskega zdravnika evropskega slovesa. Nemški specialist se je res pripeljal na Dunaj in privedel s seboj še vrsto asistentov. Ko so se ti tuji zdravniki pojavili v cesarskem dvoru, so jih dvorni zdravniki sprejeli z zeleno zavistjo v srcih. Slavni specialist iz Berlina se je kretal zelo samozavestno. Razložil je svoje operacijske instrumente, si ogledal hromi cesarjev vrat in dejal prepričevalno: »To je malenkost! V štirih mesecih bo Vaše Veličanstvo spet lahko gibalo s tilnikom.«

»Kaj, štiri mesece naj še nosim ta leseni vrat?« se je vznemirjal Franc Jožef in pristavil: »Povedati moram, da sem vas, ljubi gospod doktor, samo zaradi tega poklical, ker se je o vas govorilo, da v najkrajšem času ozdravite vsako bolezen. Jaz hočem biti zdrav v enem mesecu!«

Dvorni zdravniki so se škodoželjno muzali, slavni specialist pa je mirno dejal:

»Vaše Veličanstvo naj zaupa moji spretnosti. Storil bom vse, da vas čimprej rešim iz neprijetnega položaja. Seveda se bo treba v ta namen poslužiti operacije.«

»Gospod doktor,« se je uprl cesar, »pred vašimi noži me je strah, zato prosim, da operacije ne omenite več.«

Berlinski specialist res ni več silil v cesarja z operacijo in je začel cesarja zdraviti z raznimi mazili. Dva meseca so si gospodje doktorji s takimi sredstvi prizadevali omehčati cesarjev tilnik, toda uspeha ni bilo niti najmanjšega.

Nekega dne je Franc Jožef od svojega osebnega spovednika dobil namig, da živi v nekem samostanu neki menih, ki je bil svoječasno zelo občudovan zdravnik. Cesar je postal pozoren in je zapovedal: »Dotični menih naj se nemudno pozove na Dunaj. Morda se bo niemu posrečilo, kar se ni poklicnim zdravnikom.«

Dan pozneje se je pojavil v cesarskem dvoru v nreprosto riavo haljo oblečen kapucin, nevelike, a širokopleče in močne postave, lopatastih rok in velikega nosu. Kljub nekoliko smešni zunanosti je bil sprejet z veliko častjo in so ga takoj vedli k cesarju. Franc Jožef je sedel v naslonjaču in imel svoj bolni vrat čisto ovit. Ko je vstopil služabnik in naznanil prihod čudodelnega patra Bonifacija, se je obraz Franca Jožefa na mah razjasnil.

Razgrnila se je zavesa pri vratih in v cesarjevo sobo je glasno pristorkljal preprost menih, obut v velike in nerodne škornje. Z gromovitim glasom je pozdravil: »Hvalien Jezus!« in si nato začel ravnodušno ogledovati navzoče gospode, ki so z debelimi očmi strmeli v njega.

»Torej vi ste pater Bonifacij?« je vprašal cesar, ki ni mogel prav verjeti, da bi ta neobretni mož mogel kaj znati. »Ali vam je znano, zakaj sem vas dal poklicati?«

»Da bi ozdravil vaš bolni vrat.«

»Tako je,« je potrčil cesar. »Če se vam posreči omehčati moj ohromeli tilnik, prejmete veliko nagrado.«

»Dovolite, da si vaš vrat ogledam.«

Glavni dvorni doktor je odvzel cesarju obveze in pater Bonifacij si je ogledal njegov vrat.

»Nič posebnega,« je dejal menih mirno. »Še danes boste lahko gibal z glavo.«

Cesar je veselo vzkliknil: »Upam, da me ne vlečete za nos. Vidite te gospode, najznamenitejši zdravniki so. Ze mnogo mesecev lečijo moj bolni vrat, pa vendar ni opaziti najmanjšega izboljšanja.«

»To pomeni, da je bil način zdravljenja nepravilen,« je dejal menih hladnokrvno. »Jaz pa trdim, vrat bo še danes rešen svoje hromosti in bo spet postal gibljiv. Toda to se da doseči samo z operacijo...«

»Ali je ta vražja operacija res neogibno potrebna?« je vprašal cesar nejevoljno.

»Neogibno potrebna!« se je glasil odgovor. »Brez operacije se omehčanje vašega tilnika ne more doseči. Seveda mislim operacijo po svojem načinu.«

»Operacija po vašem načinu in operacija po načinu kateregakoli drugega zdravnika sta si pač enaki: rezati je treba,« je menil Franc Jožef.

»Način moje operacije je povsem svojevrsten in nima ničesar strašnega na sebi. Jaz vas ne bom rezal.«

»To me pomirja. Hočem se vam zaupati,« je bil cesar takoj boljše volje in je vprašal radovedno. »Koliko časa bo trpela ta operacija?«

»Natančno pet minut,« je odgovoril pater.

»Potem pa že,« je vzkliknil radostno Franc Jožef. »Na razpolago sem vam. Kar začnite operacijo. Toda kje imate svoje instrumente?«

»Jih ne potrebujem,« se je nasmehnil čudni zdravnik. »Način moje operacije ne temelji na nožih in kleščah.«

Ko so poklicani služabniki prinesli v sobo dolgo mizo in po njej razgrnili mehko pernico, se je pater Bonifacij spet oglašil in rekel resno:

»Se nekaj se mora urediti, preden začnem. Ako Vaše Veličanstvo želi še danes ozdraveti, se mora brezpogojno podvreči moji volji!«

»Vsako vašo besedo hočem ubogati, samo da omehčate moj leseni tilnik!« se cesar ni obotavljal obljubiti.

Pater Bonifacij se je zdaj obrnil proti navzočim doktorjem, ki so vsi trdi od strmenja opazovali, kaj se dogaja, ter dejal krotko: »Prosim vas, gospodje, da se nemudno odstranite!«

Gospodje doktorji so bili razžaljeni. Cesar pa je dejal: »Ti gospodje so slavni zdravniki, torej smejo prisostvovati operaciji!«

»Nočem nikogar poleg sebe, da bi mi gledal na prste!« je odgovoril pater Bonifacij odločno. »Ne želim, da bi ti gospodje spoznali moj način operacije, ker bi si ga takoj prisvojili, češar ne želim.«

»Moj glavni osebni zdravnik vendar sme ostati,« je ugovarjal cesar.

»Vsi naj se odstranijo!« je zahteval menih trdovratno. »Pomočnika ne potrebujem. Moje načina ne sme nihče videti.«

Franc Jožef se je vdal. Mahnil je zdravnikom z roko v znamenje, naj odidejo. Gospodje doktorji so odšli grozno užaljeni in cesar je menil: »No, zdaj pa le začnite!«

»Vlezite se na trebuh!« je velel menih kratko. »Pa čisto pri miru morate ležati.«

Franc Jožef je vstal, zlezal s patrovo pomočjo na mizo ter se zleknil na pernici. Pater Bonifacij je nekaj časa stopical sem in tja, se zdaici postavil tako, da ga cesar ni mogel videti, dvignil svojo veliko, težko roko, zamahnil in z vso močjo udaril cesarja po tilniku. Franc Jožef je poskočil in planil z mize.

»Vi ste me udarili, pater,« je dejal jezno.

»Jaz, udaril?« se je začudil menih. »O udarcu ne vem ničesar! Ali ste na lastne oči videli, da sem vas udaril?«

»Videl nisem, toda zbolelo me je.«

»Vaše Veličanstvo je menda pozabilo, da se mi je podvrglo v operacijo. In prav tedaj, ko ste začutili bolečino, sem jaz operiral vaš tilnik z nekim skrivnostnim instrumentom, katerega pa ne bom nikdar nikomur pokazal. Uspeh je popoln, vaš vrat je ozdravljen!«

»Ozdravljen?« je cesar ostrmel. »Nemogoče!«

»Le prepričajte se. Vaš tilnik je spet gibljiv, kakor je bil nekdanj.«

Pater Bonifacij je govoril resnico. Cesarjev vrat je zaradi udarca nenadno izgubil svojo leseno trdost in se je dal zopet gibati po mili volji. Franc Jožef se je tega nezamansko razveselil in je dal poklicati zunaj čakajoče doktorje. Vstopivši gospodje so se skoraj sedli od silnega strmenja, ko so opazili, da je cesarjev tilnik izgubil svojo odrevenelost.

»Spet lahko gibljem z glavo!« je zaklical Franc Jožef. »Gospod pater me je ozdravil natančno v petih minutah.«

Nato se je obrnil k menihu in zaklical:

»Vaš operacijski način, ljubi pater, je res čudovit! Povejte mi vendar, kaj ste počeli s svojim tilnikom, ter mi pokažite tisti svoj skrivnostni instrument.«

»Rekel sem že, da tega instrumenta ne pokažem nikomur. Naj ostane večna skrivnost,« je odgovoril pater Bonifacij in se hudomušno smejal.

Več dni je ostal pater Bonifacij kot gost v cesarskem dvoru in godilo se mu je preimennito.

Ko se je veseli kapucin odpravljal nazaj v svoj tihi samostan, mu je cesar lastnoročno izročil pet tisoč goldinarjev. Toda preden je pater Bonifacij zapustil dvor, ga je cesarjev prvi osebni zdravnik pozval na zaupen pogovor ter mu namignil, da bi zelo rad izvedel za njegovo skrivnost.

Pater Bonifacij pa je odgovoril ljubezljivo:

»Ljubi gospod, jaz svojih skrivnosti ne izdajam. Obrnite se do cesarja, morda vam bo on povedal, kako se je operacija izvršila.«

Mulfavski

POMAGAJ SI

»Profesor: Noč pred potovanjem sem zme-rom bolan.«

Zena: »Pa odpotuj en dan prej!«

TRI SKUPINE GOSLARJEV

Salomon, ki je cesarja Franca I. učil goslarstva, je nekega dne rekel svojemu visokemu učencu: »Igralcev na gosli so tri skupine. V prvi skupini so tisti, ki še ne znajo vsega igrati, v drugi tisti, ki ne znajo ničesar, v tretji pa oni, ki dobro igrajo. Vaše veličanstvo je že toliko napredovalo, da spada v drugo skupino.«

IZPREMEMBA

Urša: »Ali se z možem dobro razumeta?«
Marieta: »Kakor se vzame. V zakonu se je močno izpremenil. Preden sva se vzela, mi je vedno govoril o srčni boli, zdaj mi pa govori zmerom o svojih bolnih jetrih.«

Ženski vestnik

Potreba dnevne telesne nege

Nasvetov za telesno nego ste gotovo brle že dolgo vrsto, tako da ne veste, kateri so najboljši. Če natančno pomislimo, so dobri vsi nasveti, ki gredo za tem, da se ohranita telesna svežost in zdravje. Nega ni potrebna samo bogatim gospe in gospodičnam, temveč vsakemu ženskemu bitju. S telesno nego seveda ne mislimo tistega cele ure trajajočega mazanja obraza, piljenja in barvanja nohtov in podobnih reči, kar je luksuz bogatih žensk, ki iz dolgočasia ne vedo kaj početi, temveč le tisto potrebno skrb, ki si jo mora sodobna ženska privoščiti, da si ohrani vedno izraz zdravja in snage.

Saj je to čisto preprosto, čeprav je nega potrebna vsak dan. Verjemite mi, da se skrb za nego prijetno odraža na vsej ženski. Ženska, ki se zanemarija, dobi sama po sebi v obraz izraz zanikarnosti.

Kaj torej moraš storiti? Kopaj se vsaj enkrat na teden ali pa si umij temeljito vse telo, če nimaš kopalnice. Nikdar tega ne opusti. Važno je dalje, da si vsak večer dobro umiješ obraz z mlačno vodo, kar je važnejše od jutrnega umivanja, ki ga pa seveda tudi ne opusti. Zdaj pa zdaj si po umitju nadrgni obraz s kako kremo ali pa kar z vazelinom. Kreme ali vazeline daš le zelo tanko plast na kožo.

Roke si čez dan večkrat umiješ. Če mogo-

če si jih umij zmerom v topli ali vsaj mlačni vodi. Prav mrzla voda sploh ni zdrava za umivanje, kakor tudi ni dobro, umivati se s prav vročo vodo. Če imaš roke hrpave, si jih po umitju, preden jih posušiš, nadrgni z mešanico glicerina in limonovega soka. To mešanico si lahko pripraviš za dalje časa in sicer v razmerju: ena kavna žlička limonovega soka na navadno žlico glicerina.

Noge si moraš vsaj trikrat na teden kopati in po možnosti nadrgniti s kafirinim špiritom ali pa francoskim žganjem.

Usta si dobro izplakni po vsaki jedi z mlačno vodo, kateri si po možnosti dodala nekaj kapljic dišeče ustne vode. Tudi nosnice si lahko oplakneš s to vodo, kar storiš zlasti tedaj, če imaš v nosu polno praha. Razume se, da si moraš zobe s krtačico temeljito umivati, zlasti zvečer. Za pravilo si morda postaviš, da si vsaj dvakrat dnevno očistiš zobe s krtačico in zobno pasto drugače pa si jih vsakikrat po jedi temeljito oplakneš.

Če še vsako jutro pri odprtju okna napraviš nekaj sobnih telovadnih vaj, zlasti če imaš čez dan takšno delo, ki ti ne dopušča prevelikega gibanja, je tvoja telesna nega zadostna. Ženska, ki se pri delu mnogo giblje, takih vaj ne potrebuje. To, kar smo v tem člančku navedli, si privoščiti lahko vsaka ženska. Tudi ona, ki ni bogata.

Za kuhinjo

Če ževa juha. Napraviš jo lahko s prav majhno količino kakršnegakoli svežega mesa. Prepraži na masti na drobno sesekljano čebulo, da zarumeni. Nato dodaj na čisto drobne koščke zrezanega mesa in malo sladke paprike. Praži zatem toliko časa, da se izduši. Počasi z moko (kakršnokoli), prideni kakšno žlico paradižnikove mezge in zalij z vodo. Ko je postalo meso že skoro mehko, dodaj na kocke zrezan krompir, malo česna, lovorjev list in malo timeza. Zdaj kuhaj do mehkega.

Fižol po načinu lipavškega sira. Vzemimo malo kakršnegakoli fižola ali fižolice, skuhamo in pretlačimo. Polij z majhno količino olja in limonovega soka (tudi kis je dober). Dodaj čisto sesekljanih kiselih kumaric, kapre, malo kumne in sladke paprike in sesekljano jardo (tudi prekajena svinjina, čisto zdrobljena, je dobra). Na koncu prideni žlico gorčice in premešaj. To je dobro mazilo za kruh namesto sirovega masla.

Turščična torta je cenena. Dobro zmešaj 15 dekagramov sladkorja (ali pa medu), 15 dekagramov turščične moke, 10 dekagramov presejane enotne moke, osminko litra mleka, eno jajce (ali primerno količino razmočene smetane v prahu), malenkost kakava, kakšnih 5 dekagramov sirovega ali navadnega masla ali masti in pecilnega praška. Nato deni v namazan tortni obod in počasi peci. Ko je torta pečena, naj se ohladi in ohlajeno prereži in namaži s kakšno mezgo.

Turščični pečenjak. V osmih decilitrih mleka raztopi štiri decilitre turščične moke, rumenjake enega jajca, sol in malo raztopljenega masla. Nato dodeni sneg enega beljaka, dobro premešaj, zalij v mastno pekačo in zapeci rjavo. Pečenjaku lahko dodaš tudi kuhane suhe češplje, in sicer tako, da zliješ na pekačo za prst debelo testo in v testo natisneš češpeli brez koščic. Tudi drobne koščke jabolk lahko nađevaš na ta način v testo in nato spečeš pečenjak. Če imaš, lahko prei nakopičeno raztopljenega sirovega masla po vrhu, preden spečeš. Razume se, da namesto češpelj in jabolk vzameš lahko tudi rozine, vkuhanne češnje ali podobno.

Krapi iz ajdove moke s skuto (domačim sirom). Pol kilograma ajdove moke popari in zamesi v nepretrdo testo, katero pogneteš z malenkostjo pšenične moke v hlebec. Razvaljaj za centimeter na debelo in razreži v štirikotne krpe, nanje deneš nađev iz domačega sira in smetane. Krpam stisni robove dobro skupaj v štrukeljce in napravi na sredi s prstom jamice. Te ajdove krane skuhamo v slani vodi in zabeli, kakršno zabelo pač imaš.

Riž z jabolki. Skuhaj na mleku kakšno četrto kilograma riža in posebej pol kilograma olupljenih in na krhleje zrezanih jabolk. Plast tako kuhanega riža namaži na debelo z jabolki, ki so gosto kuhana, in malo potresi s sladkorjem, nato deni na vrh novo plast riža in spet namaži ter potresi s sladkorjem in tako naprej. Na vrhu naj bo riž. Rahlo zapeci v pečici. Zdaj spet malo potresi s sladkorjem, če ga imaš dovolj, in s cimetom.

Praktični nasveti

Za čaj imamo dobre nadomestke. Pravega čaja menda ne dobiš nikjer več. Nič ne de, saj imaš zanj dobre nadomestke. Predvsem je to lipov čaj. Lipovega cvetja ne smeš pustiti, da bi predolgo vrel. Pravilno kuhani lipov čaj ima barvo pravega čaja. Dober je tudi čaj iz jabolčnih olupkov. Jabolčne olupke posušiš. Za skledico takega čaja je treba vzeti žlico jabolčnih olupkov. Zlasti dobiš za čaj so olupki lepo dišečih jabolk. Posebno okusen je čaj iz jagodovega listja. Toda listja jagodnih jagod nabiž nimaš na zalogi in ga zdaj tudi ne moreš nabrati. Nabira se to listje pomladi in jeseni. Prav poseben okusen je tak čaj, če si z listjem vred posušila tudi jagodno cvetje in jagodno sadje.

Madeže od petroleja odstraniš iz lesenih tal takole: Tri dele gline zmešaj z enim delom sode in dodaj nekoliko vode. S to zmesjo pomaži madeže. Ko se je glina posušila, jo zdrni ter izmeri z vodo in milom.

Mleko in smetana v prahu namesto jajc. Do pomladi jajc ne bo mnogo, vendar pa jih potrebuješ za mnogo jedi. Pomagaš si z mlekom ali pa razmočeno smetano v prahu.

Domia imaš nadomestek za limone. Če nimaš pri roki limone, a potrebuješ limonov

sok pri peki, vzemi rabarbarin ali jabolčni sok.

»Gospodinjski koledar« za leto 1942 je izdala in založila knjigarna Tiskovne zadrage v Ljubljani. Knjiga prinaša na 177 straneh za gospodinje potrebne reči kakor običajne koledarske podatke, gospodinjstva navodila, troškovnik, člančice o delu na vrtu v posameznih mesecih, nekaj gospodinjstvenih poučnih člankov (tako o tem, kaj mora gospodinja vedeti o prehrani, splošna navodila za kuhanje itd.). 233 kolikor mogoče času ustreznih kuhinjskih receptov, nekaj receptov za konzerviranje povrtnine in še polno drobnih reči. Knjigo toplo priporočamo. Stane le 20 lir.

Cenjenim naročnikom

Današnji številki »Domovine« smo priložili položnice vsem naročnikom, katere prosimo, da nakažejo naročnino za prvo polletje 1942, po možnosti že v prvi polovici meseca januarja, da nam tako olajšajo poslovanje. Obenem pa prosimo cenjene naročnike, ki so na zaostanku še za l. 1941, da poravnajo tudi ta zaostanek skupno s tekočo naročnino, ker bomo sicer prisiljeni vsem tem list ustavit. Naročnike, ki imajo naročnino poravnano že v naprej, prosimo, da položnice ne smatrajo za opomin, temveč jih shranijo za prihodno nakazilo. Uprava »Domovine«

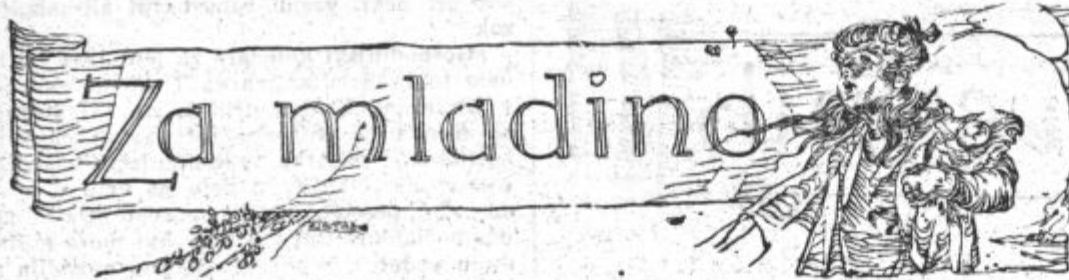
Največje morje sveta je Tiho morje

Sirnemu morju, kjer se danes vrše na šestih točkah hudi boji Japonske z Zedinjenimi državami in Anglijo, je dal ime Tiho morje sloviti pomorščak Magallans, ki je med prvimi tudi prevozil te prostrane vode, čeprav seveda ni imel na razpolago takšnih ladij, kakor jih ima sodobni svet. Vozil se je tod v letih 1520 do 1521.

Ko je prijadral okoli južne ameriškega rtiča in s tem zapustil nemirno Atlantsko morje, ga na njegovi dolgi vožnji niso več zasledovali morski viharji, zakaj prišel je na izredno mirne morske vode. Vreme je bilo tod zmerom takšno, kakršno si je želel. Prav zato je te vode krstil z imenom Tiho morje. Tiho morje nazivajo mnogi tudi Veliko morje zaradi njegove razsežnosti. Res je to najprostranejšo morje na naši zemlji. Njegova površina meri 180 milijonov kvadratnih kilometrov, kar je približno tretjina vsega zemskega površja, odnosno vsaj polovica vse zemске površine, ki jo pokriva morje. Tako velikansko je Tiho morje, da bi vani lahko pogreznili vseh pet zemskih celin in še ne bi napolnili prostora, ki ga zavzema Tam kjer je Tiho morje (Pacifik) najširše, sega čez polovico zemskega oboda.

Ni pa Tiho morje samo največje med vsemi in najmirnejše, temveč so v njem tudi največje globine na svetu. Morda ga prav zaradi teh globin vojnovi ne morejo tako silno razgibati kakor druga morja. Doslej je znana največja morska globina 15.000 metrov. Iz tega se vidi, da so na nekaterih mestih morske globine skoro še enkrat tako velike kakor gorske višine, saj najvišji vrh na zemlji Mount Everest na Himalaji meri le dobrih 9000 metrov.

V Srbiji ni več banovin. Minister srbske Nedičeve vlade za notranje zadeve Acimović, ki je bil prej beograjski policijski ravnatelj, je v zadnem času prepotoval vse tisto ozemlje Srbije, koder ni četnikov. Po svojem povratku v Beogradu je minister Acimović izdal dve važni odredbi, ki se tičeta notranje srbske uprave. Prva odredba določa odpravo dozdašnjih banovin, hkratu pa ureja novo politično upravno razdelitev Srbije na 17 okrožij. Druga odredba ministra Acimovića določa, da bo vsaka občina na področju zdajšnje okrnjene Srbije dobila komisarija, ki mu bo za pomočnika dodeljen poseben uradnik, v večini primerov oficir.

Ugrabljen cesarjev sin

Ljudska pripovedka

V deveti deželi je vladal mogočen cesar. Bil je poročen z mlado in lepo ženo. Toda otrok ni imel, čeprav si jih je silno želel. Nekoč pride star berač v grad prosit miloščine. Cesarica vidi njegovo siromaštvo ter reče svojemu možu: »Tega starčka moraš obilno obdarovati, morda nama on izprosi od Boga tisto, kar si oba želiva.«

Skrivnostni starček je izprasil cesarju sina

Cesar pozove starčka k sebi, ga dobro pogosti ter mu odkaze lepo sobo za stanovanje. Berač se nastani v cesarjevem gradu, dobro je in pije ter moli h Bogu, da bi blagoslovil cesarjev zakon.

Zgodilo se je čudež. Še tisto leto je cesarica rodila zalega sinčka. Cesar je bil silno razveseljen ter je odločil, da mora stari berač biti kum njegovega deteta. Starček se dolgo brani in izgovarja, češ da je berač, a princ da mora imeti plemenitega kuma.

Ker mu cesar ne neha prigovarjati in ga prositi, se berač slednjič vendarle odloči postati krstni boter malemu cesarjeviču. Vzame dete in odide z njim proti cerkvi, a pozabi vprašati cesarja, kakšno ime naj dobi deček. Ker je že pri cerkvi, si misli: »Nazaj v grad do cesarja ne pojdem, predaleč je za moje stare noge. Detetu bom sam izbral ime. Ker sem jaz Boštjan, naj se še princ tako imenuje.«

Vrnivši se v grad pove očetu in materi, katero ime je dal detetu. Cesar se je razveselil, kajti nameraval je sinčku dati prav tisto ime. Vesel in zadovoljen je prebil stari berač še dolgo časa v cesarjevem gradu. Na posled se poslovil in reče: »Lepo se vam zahvalim, gospod cesar za dolgo in skrbno po-

strežbo. Dalje ne morem več ostati vaš gost. Navajen sem vednega potovanja, zato me spet vleče po svetu, dasi sem že jako star.«

Zastonj poizkuša cesar pregovoriti berača, naj bi še ostal. Starec se ne da preprositi. Cesar mu zdaj izroči mošnjo zlatnikov ter mu reče: »Vzemite to malenkost na pot in dobro živite. Jaz nočem da bi kum mojega sina beračil po mojem cesarstvu. Kadar vam bo denar pošel, pridite spet k meni.«

Hvaležno vzame starček cesarjev dar in odide. Pred gradom poleg cesarjevih vrtov se berač ustavi ter jame govoriti: »Cesarjevemu sinu sem krstni boter pa mu niti najneznatnejše darilo ne morem dati. Hočem pa, da se bo dečku, ko bo šel petnaist let, izpolnila vsaka poštena želja.«

Hudobni vrtnar ugrabi cesarjeviča

Nato je berač šel dalje. Bil je pa tedaj na vrtu mladi cesarjev vrtnar, ki je skrit za grmom slišal vsako besedo, katero je izgovoril skrivnostni starec. Hudobni vrtnar je

Rešitev naloge s pikami

Takole podobo ste dobili, če ste pravilno rešili nalogo v božični številki našega lista. — Mislimo, da naloga ni bila pretežavna.

takoj začel tuhtati, kako bi čudežno lastnost mladega princa obrnil v svojo korist.

Vročega poletnega dne pride cesarica z otrokom na grajski vrt. Usede se v senco, a dete položi poleg sebe v travo. Kmalu se je cesarica polastil spanec, vleže se pod grm ter trdno zaspi. Mali cesarjevič je ostal brez varstva. Vrtnar opazi spečo cesarico in vražja misel mu prešine možgane. Hitro ujame mladega mačka, ga umori in poškropi cesarico z njegovo krvjo. A nato ji s krvavim prstom rahlo potegne okoli ust. Zdaj po-grabi dete, ga hitro odnese v svojo sobo in skrije v prazen zaboj.

Ko se je cesarica zbudila, se je najprej ozrla po detetu. Toda ko je videla, da ni otroka več tam, kamor ga je položila, se je zelo prestrašila. Kakor brezumna je začela begati po vrtu ter je stikala po grmih, a zaman. Cesarjevič je izginil brez sledu.

Zdaj hiti cesarica v grad do cesarja ter mu jokaje naznani, da je na vrtu zaspala, a medtem da je nekdo odnesel malega princa. Tudi cesar je silno prestrašen in obupan, ko izve, da je njegov edini sin izginil brez sledu. Že se hoče napotiti na vrt, da bi iskal dete, a tedaj opazi, da je obleka njegove žene oškropljena z rdečimi kapljicami. Vidi tudi, da je cesarica krvava okoli ust. Grozen sum se mu porodi v srcu.

Razkačen zarohni nad ženo: »Lažeš, nesramna ženska. Nihče ni ukradel deteta. Ti si ga umorila in pojedla. Lastno meso si zaužila. Zaslužila si hudo kazen!«

Razjarjeni cesar je velel sezidati velikanski stolp, v katerega so zaprli nedolžno cesarico. Vsaki dan je dobila nesrečna jetnica le kosček suhega kruha in vrč vode.

Hudobni vrtnar je takoj zapustil cesarjevo službo ter šel v tujo deželo pod drugega vladarja. Malega cesarjeviča je seveda odnesel s seboj. Dobil je službo pri starem vdovcu grofu, ki je imel edino hčerko Slavko. Deklica je bila iste starosti ko cesarjevič.

Zgodilo se je pa, da je stari grof umrl, a hudobni vrtnar je postal oskrbnik premoženja in varuh mlade grofice. Cesarjevič in grofica sta se odslej dalje skupno vzgajala pod krutim nadzorstvom vrtnarja.

Cesarjevič začara hudobnega v psa

Čas je naglo mineval. Ker pa vrtnar ni štel let, ni nič vedel, koliko let je že cesarjeviču. Nekega dne sklene, prepričati se, ali

Po Steubnu

3

V ujetništvu med Indijanci

Mladinska povest o doživljajih dveh belopolnih otrok v indijanski vasi

Nekoč opoldne so veslači kakor na povelje prejenjali, uprli so vesla proti toku vode in čoln se je negibno ustavil nad tokom. Strmi bregovi so bili tu širše razmaknjeni, očem se je odpirala dežela. Komaj kakih 200 metrov pred seboj so ugledali bivolce v vodi. Z oddaljenih ravnic se je vlekle čreda za čredo; v gostih skupinah ali v široko razvlečenih gruclah so copotale črnikaste, košate živali, orjaki iz sive davnine, topih rogov in velikih oči pod divjim kožuhom. Da, to so bile pravcate potujoče gore iz mesa, kože in kosti. Bivoli so prihajali s pobočij, pasli so se na poti, stonili so v reko, bredli so in plavali po vodi, ki je bila od poletne vročine močno izsušena.

Rdeči bojevnik v čolnu so strmeli, njihove oči so sijale v lovski strasti, obenem pa hvaležno in vdano. Mrmrli so:

Veliki lovec Nanabočo hoče svojim otrokom dobro. Naj bo zahvaljen Nanabočo!

Otroka sta poznala te besede. Džon Mse pase jih je vendar že tolikokrat izgovoril. Čutila in spoznavala sta pobožni pomen teh besed.

Indijanci so zavili s čolnom k bregu in so tam čakali ves dan. Zdeli so skoraj nevidno na zemlji. Sledili so popotovanju čred Velikega duha z očmi in z vsemi čuti. Bivoli so potovali od severa proti jugu. Gašper in Lenka sta rosnela iz besed rdečekožcev, da potujejo te živali v deželo njihovega rodu, v deželo šava-

nov. Zatorej se niso upali veslati dalje, da ne bi vznemirili črnih čred, saj bi se bivoli nemara na lepem obrnili.

In tako sta bila bratec in sestra priči prizorov, kakršnih pozneje nikoli več nista videla. Zdajci je bila reka polna rjavečih, prhajočih črnih živali, da vode kar ni bilo videti. Volkovi, risi, gorski levi, tudi nekateri medvedi so sledili kot spremstvo bivoljim čredam: iskali so šibkih in bolehnih samice ali mladičev. Stalno so klopotali rogov med seboj se borečih samcev. Bilo je čuti mnogo zavijanja kojotov nad vso velikansko množico pa se je dvigal oblak prahu.

Dva dneva pozneje so Indijanci z otrokoma zavili na veliko reko, na pravcato morje, tako rekoč na vodeno puščavo, po kateri so plavala orjaška debla. Rumenkasto so se valili valovi. Z nizkih robov čolniča ni bilo videti onostranskega brega. Gašper in Lenka sta tako spoznala veletok Misisipi, očeta vseh rek, ki so ga Indijanci imenovali Na-Maes-i-sipu, veliko ribjo reko.

Pogled je bil grozoten. Nebo je bilo polno sivih oblakov, zdaj pa zdaj so šumeli nalivi udarjajoč na široko valovje. Otroka sta se čutila zapuščena od vsega sveta. Indijanci so postali zdaj čisto drugačni, nič več niso bili prijazni. Gašperju se je zdelo, da čuti v njihovih očeh pretnje in veselje do moritve. Otroka

sta premagala glad in utrujenost svojih blodenj po pragozdovih, nič več nista čutila hvaležnosti do rešiteljev, prevzemal ju je samo še strah pred vsem, kar še pride. Lenko je prevzelo domotožje, neprestano je točila oči.

Mučeniški kolec, pretepanje — vedeti nista mogla, kaj jima še grozi. Zdaj sta že precej obvladala govor šavanov; dobro sta pazila, saj pač ni bilo mnogo besed, s katerimi so razpolagali rdeči bojevnik. Vse se je sukalo okoli lova na kopnem, ribolova, vremena, gozda in vodovja, rodu in taborišča. Bile so iste besede, kakršne sta že čula od Džona Mse paseja. Kljub temu nista mogla dognati, kaj prav za prav nameravajo z njima, čeprav sta še tako napenjala ušesa. Džon pase jima je bil nekoč pripovedoval, da le redko kak roč ohrani pri sebi otroke, ki mu pridejo v roke. Navadno jih proda oddaljenim rodovom. Ali je bilo le še trohice upanja, da kdaj še vidita očeta in mater? Tudi če ostaneta živa in zdrava?

Naenkrat je bilo konec poti. Nenadno se je zgodilo. Indijanci so bili zavili v ozek rokav, veslali so po lahnem toku, na obeh straneh se je razprostiralo gosto gozdovje. Čez kake pol ure pa ni bilo več dreves, bilo je, kakor če se na gledališkem odru na levo in desno razmakne zastor, odprla se je široka ravnina. Zavili so okrog griča. Z vrha griča jim je zadonel klic, veslači so klic vrnili — in že so pristajali.

Otroka sta ugledala šotore, konje, ljudi. Ženske so jim hitele naproti, grucl fantov in deklet je pridirjala navzdol po pobočju, malčki so se kar kotalili, psi so lajali.

Na mah sta bila Gašper in Lenka obkrožena

bi se dečku že izpolnila vsaka njegova želja. Pokliče cesarjeviča k sebi v sobo, mu pokaže vrečo, v kateri so bile ajdove luščine, in reče grozeče: »Fantič, zapovem ti, da si moraš želeči, naj bi se pleve tu v vreči na mestu izpremenile v zlat denar. Ako ne izrečeš take želje, te bom pretepel!«

Deček se je prestrašil. Boječ se, da bi vrtnarja ne razkačil, je vzkliknil hitro: »Želim si, da bi se te pleve izpremenile v zlato!«

V trenutku so se pleve v vreči izpremenile v zlatnike. Vrtnar je zdaj vedel dovolj. Sklenil je dečka umoriti, mu iz prsi izrezati srce in ga pojesti. Bil je prepričan, da se bo potem tudi njemu izpolnila vsaka želja, ako bo pojedel srce cesarjevega sina.

Takoj drugi dan je nameraval izvršiti svoj zločin. Vzel je oster kuhinjski nož, poklical cesarjeviča ter ga odvedel v prazno sobo. Zaklenil je vrata za seboj, potegnil nož in zaklical prestrašenemu dečku: »Hitro odmoli očenaš, zakaj čaka te smrt. Umoril te bom!«

Grofova hči Slavka je stala pred zaklenjenimi durmi ter slišala grozne besede. Bridko je zaplakala. Cesarjevič poklekne in moli; ko vstane, zavijti hudobni vrtnar nož nad njegovo glavo, da bi ga usmrtil. Toda

deček je bliskovito odskočil ter zaklical: »Želim, da bi se ta hudobnež izpremenil v velikega, a ponižnega psa ter se vlegel tja pod mizo!«

Komaj je cesarjevič to izgovoril, je že stal pred njim velik črn pes, ki se je na migljaj pohlevno vlegel pod mizo. Tedaj potrka Slavka na vrata in vpraša cesarjeviča Boštjana, ali je še živ. Boštjan ji potrdi in odklene vrata. Kakor brat in sestra sta se radovala deček in deklica, da sta rešena trpinčenja.

»Kaj bodeva počela zdaj, ljubi Boštjan?« vpraša Slavka Boštjana:

»Po svetu pojdeva,« odgovori cesarjev sin. »Tu imam vrlega psa, v gradu dobim dobro puško, potem lahko stopim pri kakšnem cesarju v službo za lovca.«

»Jaz pojdem s teboj!« zakliče deklica.

Boštjan in Slavka gresta po svetu

Se tisti dan sta Boštjan in Slavka zapustila grad, v katerem sta preživela toliko bridkih dni. Vsa srečna sta jo mahnila po beli cesti svoji sreči nasproti.

Hodita dolgo čez hribe in doline. Deklica je bila že zelo utrujena. V nekem gozdu opeša in ne more več dalje. Pade pred mladeničem na kolena ter ga roti, naj jo rajši ustrelji, kakor pa sili dalje. Cesarjeviču se deklica zasmili. Reče ji: »Želim, da bi se izpremenila v dehtečo rožo, da bi te dal za klobuk in te tako z lahkoto nosil s seboj!«

Kakor bi trenil, se deklica izpremeni v rdečo rožico. Cesarjevič jo vtakne za trak na klobuku ter naglo stopa dalje. Potuje in potuje, dokler ne pride v državo svojega očeta. Naravnost proti cesarjevemu gradu jo mahne princ Boštjan. Ko pride do stolpa, v katerem je zdihovala cesarica že dolga leta, spozna mladenič, da je to njegova mati. Izpremenil se je v muho ter zletel k nji v stolp. Tu spet postane čvrst mladenič s puško, psom in rožico za klobukom.

Cesarica je jokaje potožila zalemu junaku, da je v tem stolpu zaprta po krivici. Obdolžili so jo detomora, dasi niti sama ne more razumeti, kam je otrok prešel.

Mladenič jo potolaži in ji obljubi, da bo rešena v nekaj dneh. Nato se je spet izpremenil v muho ter zletel iz stolpa na prosto.

Pride do gradu. Cesarjevi stražniki ga ustavijo in vprašajo, kaj hoče. Razložil je

vojakom, da bi rad postal cesarjev lovec, ker zna dobro streljati.

»Takega potrebujemo,« mu je poveljnik straže potrkal po rami. »Glej, tamkaj prihaja višji dvorni lovec. Pri njem povprašaj.«

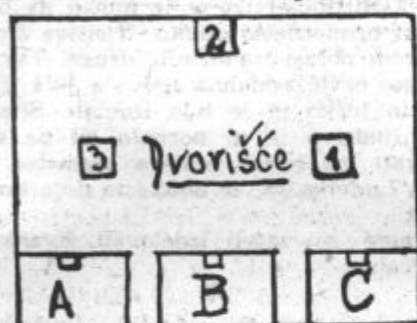
Mladenič se obrne s svojo prošnjo do višjega lovca. Starec ga povede pred cesarjevo obličje. Cesar strogo premotri čvrstega mladca ter mu reče: »Ako umeš v resnici dobro rabiti puško, postaneš lahko moj lovec. Dokler se ne prepričam o tvoji sposobnosti, boš ostal pri mojem višjem lovcu za pomočnika. Koliko živali bosta postrelila dnevno, mi morata redno sporočiti.«

Drugi dan sta se višji lovec in cesarjevič napotila na lov. Starec je ustrelil dva divja petelina, mladenič pa ni ustrelil ničesar. Ko prideta pred cesarja, vpraša ta mladeniča, zakaj ni ničesar ustrelil.

»Bal sem se divjačine,« se je nepremišljeno zlagal cesarjevič, ki ni hotel moriti nedolžne živali. Kralj se razsrdi in zakliče: »Lažeš, bahač. Ti, tvoja puška in tvoj pes, vse skupaj ni za nič. Ti ne boš nikdar moj lovec.«

»Oho!« se odreže mladenič. »Takega čudovitega psa, kakor je tale moj, ne dobite v

Pota k trem vodnjakom

Slika nam kaže hiše A, B in C, a 1, 2 in 3 so vodnjaki. Prebivalci hiše A morajo hoditi k vodnjaku 1, prebivalci hiše B k vodnjaku 2, a prebivalci hiše C k vodnjaku 3, vendar tako, da se pota nikoli ne smejo križati in ne dotakniti. Pota morajo držati samo po dvorišču, ki zavzema ves prazni prostor okoli vodnjakov. Hoditi morajo seveda od hišnih vrat, ki so na sliki označena. Poišči pota!

od kakih štiridesetih, petdesetih ali še več indijanskih otrok, ki so vsi nenadno umolknil. Tu in tam je stal kak nag pritlikavec, trebušček ven, v ustih pa palec.

Vsi ti papuzi, kakor se imenujejo indijanski otroci, so kar belo gledali. O bledih licih so seveda že bili čuli govoriti, o ubijalcih o morilcih, o ostrostrelcih. Toda ta dva bela človeka, ki sta zdaj stala pred njimi, pač nista prišla kot odrasla na svet, kakor so indijanski otroci doslej verjeli. Saj sta vendar prav tako otroka, kakor oni, pravi rdečkožci.

Gašper in Lenka sta stala v gostem krogu. Nihče ni spregovoril besede. Lenka je imela že dovolj strahu pred rdečimi bojevniki v čolnu, a zdaj si je vendar želela, da bi ostali pri njih dveh. Toda rdeči bojevniki so se bili kratko malo odpravili v naselbino in so oba majhna ujetnika prepustili usodi. Ni dosti manjkalo in Lenka bi bila že spet točila solze. Toda opogumila se je, kolikor se je mogla.

Med Indijanci je bilo nekaj fantičev, ki so bili prav tolikani kakor Gašper. Eden izmed njih je hotel dokazati, da je že cel junak. Napravil si je pot skozi gnečo, stopil je tik k Gašperju in se je z desnico lahko obregnil obenj.

Gašper ni črnil besedice. Nekatera rdeča dekleta so se zahihitala. Eden izmed fantov se je na glas zasmel. Junaški Indijanček je rekel nekaj besed svojemu tovarišu, saj pač ni vedel, da Gašper razume njegove besede. Rekel je: »Zdaj je treba pokazati, kdo ima pogumno srce!«

Potem se je obrnil, šel spet skozi krog na svoje prejšnje mesto in se je znova obregnil ob Gašperja, tokrat nekoliko močneje.

Manjši fantiči so občudujoče zri za njim.

To je junak! Dvakrat se je dotaknil bledega lica!

Nato sta šla še dva skozi krog, krčevito sta se prerekala, napravljala sta se, kakor da ne vidita obeh mladih bledih lic, ustavila sta se tik pred njima, pogovarjala sta se o vetru, vremenu in vodi. Pozorno so ju motrili otroci v krogu. Iz vasi so hiteli semkaj še vedno novi. Že je bilo zbrano okoli sto indijanskih deklet in fantičev. Zdajci je eden izmed obeh mladih rdečkožcev iztegnil roko proti Gašperju in mu jo položil na ramo. Gašper se je otesel prijema. Bil je jezen, toda zraven ga je bilo tudi nekoliko strah. Kaj zmore nasproti sto sovražnikom!

Boril se je kakor lev...

Sestavljenka

Preriši si vse te štirikotnike in trikotnike. Iz njih lahko napraviš veliko črko H, ki bo enako široka in visoka. Poskusi!

Mladi rdečkožec se je napravil presenečen, ko da ni hotel ničesar drugega kakor dotakniti se belega fantiča. Previdno, počasi je odstopil za korak, lice se mu je raztegnilo, pogledal je važno naokrog in kriknil: »Nad svojo kožo ima belo krzno!« Oni drugi pa je hotel pokazati, da ni nič manjši junak kakor njegov prijatelj. Pristopil je k Lenki, šel je ob njej, obregnil se je ob njo, in sicer v razburjenosti neokliko močneje, kakor je morda samo hotel. Lenka, je omahnila se spotaknila in padla.

Srdit je skočil Gašper naprej. Stisnil je pesti in nadrl indijanskega fantiča. Ta se je v strahu umaknil. In spet je bilo vse tiho. Tišina pred burjo. Kaj se je nato zgodilo in kako se je prav za prav zgodilo, tega pozneje nihče ni vedel prav povedati.

Naenkrat je ležal Gašper sredi štirih, petih indijanskih pobalinov na zemlji, udrihal je, suval in grizel okoli sebe, delil je udarce in jih sprejemal. Videl pa je v svoje veliko olajšanje, da se je večina gledalcev mirno zadržala. Drugi so samo opazovali in podžigali svoje mlade pretepače. To mu je vlivalo pogum. Boril se je kakor lev, njegove pesti so urljale s tako močjo, kakor kladivo. Kmalu je opazil, da je krep-

vsem svojem cesarstvu. Moj pes požre tri mlinske kamne naenkrat!

Oče spozna svojega sina

Te besede so cesarja grozno razkačile. Zagrozil je mladeniču, da mu bo rabelj na mestu odsekal glavo, ako njegov pes ne bo pogoltnil tri mlinske kamne obenem.

Nato je cesar pozval k sebi dvorne tesarje ter jim zapovedal, naj sredi grajskega dvorišča postavijo velik krvniški oder. Množica tesarjev se je ročno lotila dela in krvniški oder je bil kmalu izgotovljen. Zdaj so na cesarjev ukaz pripeljali tri ogromne mlinske kamne vsakega s štirimi konji, tako zelo so bili težki.

Cesarjevič je izmolil kratko molitvico in si tiho želel, da bi njegov pes s tako lahko požrl mlinske kamne, kakor bi bili trije krofi. Poklical je psa k sebi ter mu velel, naj pogoltni vse tri kamne obenem.

Takoj je pes hlastnil po kamnih ter vse tri pogoltnil, kakor bi trenil. Cesar se je kar prestrašil. Bil je prepričan, da je mladenič čarovnik. Hitro pozove dvornega rabelja ter mu velel, naj tujem pritepecu odseka glavo. Grdogledi rabelj zgrabi cesarjeviča in ga povleče na oder. Že je dvignil sekuro, a tedaj se je mladi obsojenec obrnil proti cesarju in zaklical z močnim glasom: »Vsak na smrt obsojeni sme pred smrtjo še enkrat govoriti. Te pravice se hočem poslužiti tudi jaz, Cesar. ti si zaprl svojo ženo v stolp, a vedi, cesarica je nedolžna, ona ni umorila tvojega sina. Ko je na vrtu zaspala, je neki človek dete ukradel. Cesar, ali hočeš videti hudobneža, ki je to storil?«

»Pokaži mi ga in jaz ti darujem življenje!« krikne cesar.

Mladenec požvižga psu. Pes je takoj skočil na oder in se vlegel pred cesarjeviča. Boštjan ga brčne z nogo in zakliče: »Želim, da postaneš to, kar si bil!«

V največje strmenje vseh prisotnih se je pes izpremenil v človeka. Pred cesarjem stoji hudobni vrtnar grozno prestrašen, tresoč se po vsem telesu.

»A kdo si ti, neznani mladenec?« vpraša cesar.

»Jaz sem tvoj sin Boštjan, katerega ti je odnesel ta vrtnar!« zakliče mladenec. Nato se obrne k vrtnarju in mu velel:

»Povej, ali sem jaz cesarjev sin ali ne.«

»Resnica je, o cesar, ta mladenec je tvoj sin Boštjan, katerega sem jaz odnesel.« je zaječal hudobni vrtnar ter se zgrudil pred cesarjem na kolena, proseč ga milosti.

Ginjen objame cesar svojega sina, nato pa veli vojakom, naj nemudoma privedejo njegovo ženo iz stolpa. Ko cesarica oride, se zgrudi cesar pred njo na kolena ter jo prosi odpuščenja.

Hudobni vrtnar je na mestu prejel zaslužen kaznen. Rabelj mu je odsekal glavo.

Veseli v cesarskem gradu

Ker sta bila cesar in cesarica že osemnajst let ločena, se dasta še enkrat poročiti. Po poroki je bila svečana gostija. Na tisoče odličnikov je prispelo na cesarjev dvor, da vidijo mladega cesarjeviča, katerega čudovita zgodba se je raznesla po državi.

Princ Boštjan se obrne do svojega očeta ter ga prosi, da bi smel privedi svojo izvoljenko med goste. Cesar mu smehljaje se dovoli, radoveden, kakšno dekle si je izbral njegov sin. Cesarjevič vzame rožo iz klozuka, jo poljubi in zakliče: »Roža, bodi deklica!«

V trenutku je stala pred zavzetim cesarjem in osupnjenimi gosti mlada, prekrasna

Skrivalnica

Zajec se je skrival listi. Poiščite ga!

kejši kakor Indijanci. Okrepilo ga je pač težavno delo, ki ga je moral doma opravljati. Toda Indijanci so bili nekam okretnejši. Toda kateri junak le zmora kaj proti štirim, petim sovražnikom?

Ležal je naposled na zemlji, dva Indijanka pod njim in trije nad njim, ko je nenadno začul vzklík in ko je nenadno opazil, kako sta dva izmed napadalcev popustila.

Da, tedaj je bila Lenka poskočila, vse skupaj ji je bilo postalo preneumno. Sprva je zgrožena mislila, da bodo Gašperja umorili. In je tulila in vpila. Po malem pa je postala mirnejša. Mar bi divjaki zdaj kar tudi njo pobili? Kakor furija se je vrgla med ardit fante, popadla je levo in desno, zagrebala je z roko temu in onemu v lase, trgala je in vlekla. In cvileče sta popustila dva Indijanka. Dobil sta vsak svoj suneč. Lenka je bila divja, vpila in sikala in je kazala vseh svojih deset prstov in vse svoje zdrave zobe.

Prestrašena sta oba Indijanka ponehala, kar vesela, da je belo dekle izpustilo njune lase. Kaj, pri belcih se tepo tudi ženske? Oba Indijanka sta bila zgrožena in zmedena. Dekle se je vmešalo v moški spopad! To je bilo zoper pravila. Užaljenih obrazov sta se mlada Indijanca umaknila nazaj v krog gledalcev. V resnici pa ju je bilo sram. Spoznala sta pač, da petorica proti enemu samemu res ni kaj častna borba.

Gašper pa je odvrnil poslednega, ki je še ležal na njem, in se je komaj še branil. Vrgel ga je tako, kakor je Lenka opravila s prvima dvema. Nato se je dvignil in se je postavil poleg sestre. Krvavel je na ustnicah in je bil opraskan na desnici. Zajel je sapo in je začel

zmerjati, kakor bi padala toča. Posledna dva Indijanka sta se dvignila s tal in sta nato odšantala nazaj v krog malih gledalcev.

Tedaj je nekoliko večji fant pristopil k Gašperju in sestrici:

»Svetlolasci niso boječi. Veseli smo, da vas imamo,« je rekel svečano kakor kak velik.

Gašper je debelo pogledal. Indijanski fantič je bil videti pošten. Njegove besede so zvenele nekam radostno. Potem je čutil, kako je indijanski mladenec položil roko okrog njegovega pasu in kako ga je potegnil s seboj. Pri tem je indijanski mladenec rekel:

»Tekumze hoče biti svetlolaščev brat!«

Gašper je spoznal: zdaj gre za res. Stari Džon Mze pase v domači naselbini mu je bil že večkrat pripovedoval, da se po pošteno prestanem boju zelo pogosto spet sklene naglo premirje. Kako se je že glasila ta odlika? Izgovoril jo je v narečju šavanov, šlo je nekoliko težavno, brskati je moral po spominu, toda naposled je spravil iz sebe:

»Ostali bom prijatelj vseh poštenih bojnikov...«

To je bil stavek, ki se ga je Gašper naučil od starega Džona. Učinkoval je kakor čudež. Čuli so se vzkliki začudenja, vzkliki veselja in pritrjevanja. In potem so vzeli Gašperja v sredo in so pohiteli proti indijanski vasi. Lenka je ostala pri dekletih. Tam se pa prvo prijateljstvo ni uglaševalo tako divje. Ljubko, črnooko dekletce se je zdajci postavilo pred Lenko in ji je pokazalo usnjeno punčko. Potem je Lenko pobožalo po roki. Lenka se je seveda spet začela solziti. In zdajci je naenkrat bilo konec sovraštva. Vse te ljubke indijanske deklice so se pridružile in skušale Lenko tolažiti, prijazno so ji besedovale, božale so jo, otipa-

deklica. Cesarjevič jo objame in reče svečano: »To je moja nevesta grofica Slavka!«

Boštjan in Slavka sta se kmalu poročila in ko je cesar zaradi starosti odložil krono, je zavladal mladi cesar Boštjan, ki ga je ljudstvo zaradi njegove pravicoljubnosti in dobrega srca zelo vzljubilo.

Šivanka je bila v starih časih dragocena reč

Današnja šivanka je imela več nepraktičnih predhodnic. Vse dotlej, dokler se je človek oblačil z listjem, so zadoščale trnjeve bodike. O šivanju v današnjem pomenu besede takrat še niso imeli pojma. Ko so se oblačili z živalskimi kožami, so se posluževali le trdnjše trnja. Šivanje je bilo preprosto: s trnom so kožo preluknjavali, vlekli skozi luknje niti iz kože in jo vezali. Polagoma so napredovali. Namesto trnja so začeli uporabljati ježeve bodice in ostre ribje kosti.

Ko je človek začel pridobivati kovino, so kmalu izdelovali tudi kovinske šivanke. Bile pa niso še prav nič podobne današnjim šivankam. Bile so velike, debele in brez ušes, kakor pričajo najdbe v grških in rimskih grobovih.

V 14. stoletju je živel v Nürnbergu kovač Rudolf. Stirideset let se je mučil, da bi dal šivanki primernejšo obliko. Njegove šivanke so potem počasi izpodrinile druge. Takratna šivanka, prvič podobna naši, je bila dragocena in težko jo je bilo izdelati. Siromašnejše ljudstvo je ni poznalo, ni pa smela manjkati na mizah višjega plemstva. Hči kralja Ludvika IX. je dobila za doto škatlico šivank.

Pozneje so začeli izdelovati šivanke po tvornicah.

*

× Čut za glasbo je baje v nosu. Neki znanstvenik v Amsterdamu je po dolgem raziskavanju prišel do presenetljivega sklepa, da je za dober glasbeni čut bistveno važen dober nos. Glasbena nadarjenost, tako meni ta veščak, je odvisna od pravilnega delovanja nosu. Obolenja v nosnih delih lahko zmanjšajo glasbeno nadarjenost. To so čisto pokazale korenite operacije v nosu, po katerih se je v mnogih primerih povrnil prvotni prirojeni čut za glasbo.

vale so njeno oblačilce, njene roke in lase — in tudi Lenka je spoznala: indijanska dekletca ji nočejo ničesar hudega, dobre hočejo biti s njo. Posedle so v krogu in so klepetale, kakor je le padlo z jezika.

Gašperju, ki je bil še pravkar prepričan, da bo vsak trenutek začutil nož med rebri ali kamen na betici, se je zdelo kakor v snu. Obdajala ga je gruča nasmejanih, navdušenih vaških potepinčkov, ki so vsi v en mah govorili vanj. Kako naj bi tudi, saj so bili prepričani, da se nikjer na svetu ne govori drugače kakor šavansko. Še nikdar nikoli niso indijanski fantiči čuli kake druge govorice. To je bil jezik, ki so ga vsi edino razumeli. Saj sta vendar tudi oba svetlolasca nekaj prej govorila po šavansko. Gašper je čutil roko malega Tekumzeja, ki je bila vklepana obenj. Videl je, da tu ni bilo nič drugega kakor premirje in prijateljstvo. Okrog njega so bili šotori in konji. Psi so lajali, tu in tam so bile nasmejljane ženske ali tudi možje in starčki. Vsi so dobrodušno motrili gručo otrok, ki se je z vpitjem premikala zdaj od tega, zdaj od drugega šotora. Tekumze in Gašper sta bila tista dva, ki sta dvignjenih glav prednjačila sredi gruč, občudovana od vse indijanske vasi.

Naenkrat se je Gašper domislil sestrice Lenke. Nemirno se je ozrl. Šment, na Lenko je bil že čisto pozabil. Pa je bil vendar sklenil, da ji bo za varuha!

No, tedaj je že tudi videl, da je prav tako obdana od deklic kakor on od fantičev. Prihajala je po griču. Stopil ji je naproti. Rdeči otroci so bili mirni, hoteli so čuti, kaj si bosta povedala.

(Dalje.)

Za ugankarje

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11				12			
13				14			
15			16		17		
		18					
19	20		21			22	
23							
24			25				26

Vodoravno: 1. Država, ki meji na Turčijo in Rusijo. 5. Naprava za kisanje krme. 9. Živalski dojljini ud. 10. Država, ki meji med drugim na Turčijo. 11. Eden izmed svetopisemskih bratov. 12. Na njej se sadje suši; enako se imenujejo spletena lesena vrata pri kmečki ograji. 13. Vse, kar je okoli nas in ni izumetničeno + kakšen je človek, ki je izgubil pamet. 15. Človek, ki je skrajno strog nasproti samemu sebi + posebna oblika kisa, ki se pojavlja tudi pri nevihtah ob udarcih strel. 18. Hrib pri Beogradu. 19. Abecedno imenovanje neke črke. 21. Veznik. 22. Oziralni zaimek. 23. Pogojni prislov + obrtnik + eno izmed slovečih velikih mest v Evropi (vsaka izmed teh treh besed ima po tri črke). 24. Del obalnega ozemlja, ki sega daleč v morje. 25. Žensko krstno ime. 26. Kazalni zaimek.

Navpično: 1. Slovenski pisatelj, ki ima veljavo tudi med drugimi narodi (krstno ime in priimek). 2. Vodna žival. 3. Del sveta. 4. Žensko krstno ime v domači govorici. 5. Druga beseda za moč. 6. Pomanjševalna oblika nekega ženskega krstnega imena. 7. Vrv za lov v Ameriki. 8. Preprost glasbeni instrument v Italiji + tretja edninska oseba nekega glagola v zdajšnjem času (tri črke). 14. Zvijlenjski (s tujo besedo). 16. Prva mati + veznik. 17. Vidi se pri dobro vzgojenem človeku. 20. Dejanje (s tujo besedo). 22. Velika morska žival.

Stopnice

- Kraljevo bivališče.
- Prijeten vonj (pri vinu itd.).
- Vsaka šola jih ima (ednina).
- Tako blago je prav dobro.
- Nerazumljiv z drugo besedo.
- Vrsta vojaštva.
- Zdravilni prašek.

Iz zlogov a, an, bra, ca, dvor, iz, ko, ma, mliiv, ne, ni, nie, no, pi, raz, red, ro, rin, ti, u sestavi gorne besede. Prve črke z vrha navzdol ti pokažejo žensko ime, zadnje črke (tudi z vrha navzdol) pa moško.

Skrit pregovor

MNOŽITEV, GORA, GRČA, MESTO, KANJA, MARIBOR, LOKA, RADE, BOŽJA.

Iz vsake besede vzemi pravi zlog, ki je v začetku ali pa na koncu besede in šteje dve ali pa tri črke. Iz vseh tako dobljenih zlogov dobiš splošno znan pregovor.

Skrit pregovor

ČEP, SLAP, REP, CEPEC, SLAMA, REPA, CAR, VOZEL, DIM, OBROČ, LAVA, JADRO, MOŽ, ROPAR, DETE, CESTA.

Iz vsake besede vzame dve zaporedni črki in dobil boš znan pregovor.

Posetnice

Kata Rif

Talči Vencar

Alma Kern

Vsaka izmed teh treh lepotic je zaposlena v svojem obratu. Iz njihovih imen lahko to uganete.

Mihael Valaj

Ziri

Ta mož se peča z neko majhno gospodarstvom panogo, ki je dandanes zelo koristna. Uganite!

Voščilni rebus

'8' '3' '5' č '1' '8' '1'
8' '9' '8' '1' '5' '8'

Čarobni kvadrat

1.	a	a	a	a
2.	a	a	b	c
3.	d	d	m	m
4.	o	o	r	r
	1.	2.	3.	4.

Vodoravno in navpično: 1. Po prazni veri te tlači ponoči. 2. Poleti nadležen mrčes. 3. Pernata domača žival. 4. Prvi oče.

Rešitev ugank iz prejšnje številke. Križanka: Vodoravno: 1. Atila, 5. ropar, 10. nima, 11. moka, 12. triko, 14. pomoč, 15. Tit + lete, 17. ar + ornat, 18. cak, 19. Ana, 20. šli, 23. Lož, 25. kij, 26. por, 28. era, 29. enako, 31. Herceg(novi), 33. re, 34. Itaka, 36. ha, 37. padar. Navpično: 1. Anton Aškerc, 2. tir, 3. imitacija, 4. lakira, 6. omotan, 7. pometalec, 8. ako, 9. račica + žagar, 13. otok, 14. pena, 16. l. r., 21. line, 22. bo, 24. oreh, 26. pota, 27. reka, 30. kip, 32. rar, 35. ad (zadnjič je bilo »navpično 2« pomotno označeno za števniki, ker »tir« seveda ni števniki). Skrito voščilo: Veseli božič. — Tri posetnice: krojaška delavnica, kmetovalec, tobačna tvornica. — Zlogovnica: pamet, opada črviv, omare, slepa, inate, sonet, Emila, tiran, ugodi, dopis — Počasi se tudi daleč pride. — Čarobni kvadrat: Golar, omare, lanen, arest, renta.

Kako je hči omehčala očeta

Vesela podeželska zgodba

Domenkov Gregor je bil trden kmet. Ze je imel sedmi križ na ramah, vendar se ni hotel dati vajeti svojega gospodarstva iz rok Bil je vdovec. Žena mu je bila že pred mnogimi leti odromala v večnost.

Gospodaril je s svojo hčerjo Mico, ki je tudi gospodinjila. Imel je še hlapca in dekle.

Mica je štela že 35 let; imela je torej dovolj let, da bi že bila sama svoja gospodinja. Sosedje so jo izpodbujali, naj pregovori očeta, da ji izroči gospodarstvo in da se omoži, sicer da bo ostala večna devica.

Micin izvoljenec Brinjev France, ki je že imel skoro štirideset let na ramah, se je tudi že naveličal čakati na dobro voljo njenega očeta.

Pa oče Gregor, trd ko jeklo, se ni dal na noben način pregovoriti. Na vsako prigovarjanje, naj je bilo od hčerke Mice ali od koga drugega, je navadno odgovoril, da je še čas.

Mici je že upadal pogum. Še bolj jo je zaskrbelo, ko ji je njen izvoljenec France neki večer, ko je pri njej vsoval, izjavil, da jo bo zapustil, češ, da se bo še ta predpust oženil z drugo. Po tej vesti ni vedela Mica, kaj naj bi še storila.

Naenkrat pa ji pade na misel, da je bila pred nekaj leti pri njenem očetu na obisku neka stara ženska in pripovedovala očetu različne praznovernosti. Med drugim mu je rekla, da takemu človeku, ki se mu na sveto noč v podzelniku oglasi ura, ne more pomagati noben zdravnik več. Tak človek da prav gotovo umre prihodno leto.

Teh prorokovalskih besed se je spomnila Mica in v glavi ji je dozorel neki načrt. Ob prvi priliki, ki se je sešla s Francetom, mu je razložila vso reč in France je na načrt pristal.

Približala se je sveta noč France je dal Mici žepno uro, ki jo je potem Mica na dan pred svetim večerom skrivaj všila navito v očetaov podzelnik.

Zvečer potem je vsa družina z gospodarjem vred sedela za mizo zraven jasele. Ko je prišla enajsta ura, so se odpravili Mica, hlapec

in dekla k polnočnicam, oče pa je ostal doma za varuha.

Nekaj minut po družininem odhodu je Gregor še sedel pri peči, potem se pa je mirno vlegel v svojo posteljo k počitku.

Zdajci pa je zaslišal iz podzelnika strašen glas: »Tik, tik, tik, tik!« Grozne slutnje so ga obšle. V duhu je zagledal samega sebe na mrtvaškem odru in okrog odra goreče sveče.

Obhajala ga je taka groza, da je vstal, se spet oblekel, se postavil v sredini hiše, in stal nepremično tako dolgo, da so se vrnili domači od polnočnic. Vsi so se začudili, ko so našli v sredini izbe stoječega očeta. Bil je tako zbezan, da jim na pozdrave še odgovoril ni mogel.

»Za božjo voljo,« ga je nagovorila Mica, »kaj pa se je zgodilo, da stojite nepremično kakor lesen kip?«

»Ali je bil tudi Franc pri polnočnicah?« se bile Gregorjeve prve besede.

»Kaj pa želite od njega?« je odgovorila Mica.

Mica je vesela takoj izginila skozi vrata ter poklicala Franceta, ki je radoveden čakal zunaj.

Ko je France nato stopil pred starega Gregorja, ga je ta tako prijazno pogledal, kakor še nikoli poprej.

»Kaj želite oče?« je vprašal France kolikor mogoče mirno.

»Ali bi resnično hotel postati imoj zet?« ga je kar naravnost vprašal Gregor. »Rad bi čimprej izročil posestvo svoji hčeri.«

Še tisto noč, čeprav je bila sveta, so se domenili glede poroke in že nekaj tednov je postala Mica Francetova žena in sama svoja gospodinja.

Čez nekaj dni po Božiču je dal ki Gregor vajeti svojega gospodarstva Francetu in Mici v roke, sam pa si je izgovoril preužitek, ki ga je potem še več kakor deset let v najlepši zadovoljnosti užival, čeprav ni bila ura v podzelniku že davno naznanila smrt. Bolfanski.

M. A.

Presebična materina ljubezen

Povest

O Kačurju se je govorilo, da je prodal polovico posestva, ker so ga dolgoviti tako obremenili, da si ni mogel več pomagati. Kupil je to zemljo Hmeljak, ki je živel na svojem nezadolženem posestvu sam z materjo in čigar bela, z zelenimi oknicami daleč vidna hiša je bila videti skoro gosposka med ostalo vaško bajtarijo.

O Hmeljaku so takrat na novo zakrožile vesti, da mora biti od sile petičen, kar bi pa ne bilo nikako čudo, saj je bil stiskač in poleg tega marljiv ko mravlja.

Le da se še 38letni fant ni oženil, je skrbelo marsikatero vaško mater, ki je s ponosom motrila svojo odrasčajočo hčer.

»Ne utegne, ne utegne!« so s posmehljivo zlobo ugibali vaščani. Tone Hmeljak pa se kljub temu, da mu je kdaj pa kdaj prišla na uho ta ali ona govorica, kakor: »Mar bo ostal večer samec?« ali pa »Komu bo le zapustil svoje bogastvo, ko nima otrok?« ni brigal za vaše čenče, ampak je v takih primerih le zamahnil z roko in se zasmeljal s smehom, kakor bi bilo za vse to še čas. Da še mnogo, premnogo časa.

Mati Hmeljačka se je strinjala z njim. Stara Hmeljačka sploh ni bila nikoli vneta za to, da bi dobila k hiši mlado. Za gospodinjstvo je bila še sama precej trdna, a delo na polju so opravljali tako z najetimi ljudmi. Tu pač ni bilo misliti, da bi utegnila mlada kdovekaj opraviti. Le sina bi ji mogla odtujiti, sina, na katerem je toliko visela. Bil je njen edinec. Kaplja veselja v grenkem življenju, ki ga je imela za seboj.

Rajnik Hmeljak jo je bil vzel kot prileten vdovec še čisto mlado. Takrat je bila pomorna na to, da je mogla zagospodinjiti na Hmeljakovini.

Pozneje je kruto pogrešal otrok, katerih ji Bog ni hotel dati. Ko je bila že domala obupala in se vdala v voljo božjo, je zanosila in pozneje se je rodil sin Tone, močan deček, ki je bil odtistihmal vsa njena nada in ponos. Ko je stari Hmeljak že šestdesetleten nenadno podlegel pljučnici, je bil fantiček šele v prvem razredu in Hmeljačka se je zdaj s tem večjo ljubeznijo oslonila nanj. Izpolnjeval je v njenem srcu obenem prostor, ki bi ga bil moral zavzeti njen ranjki mož, s katerim se ni bila poročila iz ljubezni, ampak kar tako, ker so pač njeni starši menili, da je dobro tako in da si boljšega snubca ne bi mogla želeti. Tudi vsako drugo dekle bi bilo po mnenju Hmeljačkinih staršev zagrabilo to prilžnost, da bi prišlo iz siromaštva na bogastvo. A ona sama kot dekle ni bila toliko rahločutna, da bi bila mnogo razmišljala o svojih čustvih do priletnega vdovca. Bila je pač tako vzgojena, kakor je treba in kakor je prav na kmetijski, kjer velja prav tako kakor povsod drugod naložiti priti na boljšo. Glavno je torej bilo, da je bil vdovec Hmeljak bogat, da je imel lepo belo hišo in da je bil za nameček še brez otrok. Hrepenenje je prišlo v njo šele pozneje, ko je mislila, da ne bo nikoli rodila. Skoro zasovražila je svojega moža in dolžila ga je svoje nesreče.

Ko se je rodil sin Tone, pa je nastal v njeni duši preokret. Poprej čvrsta in čustveno demala nerazgibljiva žena je postala kot mati mehka in čuteča. Zaživela je no tranje življenje, katero je prej komaj slutila. Videla je nadaljevanje svojega življenja le skozi sinovo pot, ki naj bi bila temo združena z njeno.

Ko je Tone dorasel, je dala posestvo prepisati nanj. Izgovorila si je v hiši le kot in običajno mero pridelkov.

Potem je v tistem strahu pričakovala dne, ko ji bo sin razodel svoje načrte za življenje. Bala se je trenutka, ko bo stopil pred njo in bo izgovoril odločilno besedo, ki bo imela zanj svojo ost, pa najsi bi bila izgovorjena s še tako nežnostjo.

Vendar se ni zgodilo nič takega. Tone je ostal slej ko prejenak do matere in niti v

gospodarstvu ni bilo čutiti bistveno spremembo. Odločilno besedo je imela še zmerom Hmeljačka, ki je tudi obdržala svoje mesto gospodinje kakor prej. Pridelkov nista odbirala vsak zase, kakor je bilo zapisano, ampak sta se še zmerom držala skupne mize in skupne kašče.

Hmeljačkina vzgoja je rodila svoje dobre sadove. Sin je bil ves njen. A bil je delaven in možat, da ga je bilo veselje gledati.

Enkrat samkrat se je bila Hmeljačka zbalala zanj. To je bilo okoli njegovega petindvajsetega leta. Takrat se je večkrat zgodilo, da je ostal Tone zvečer zdoma, a naslednjega dne je bil potem nekam čudne volje. Kar gorelo mu je pod prsti, kadar je kaj delal. Tako se je zdelo vsaj materi, ki ga je takrat opazovala s podvojeno skrbjo. Vedela je, da sin prav zdaj ne sme nič pogrešati, ako ga hoče obdržati. In obdržati ga hoče za vsako ceno. Zato mu je one dni stregla z ljubeznijo, kakor še nikoli. Ko pa je prišel Tone nekega večera ves tih in mračen domov, se je tega skoro razveselila. Vedela je, da je zdaj konec nečesa — nečesa, kar ji je grozilo zadne dni in s čimer se je borila še v sanjah.

Tone pa je ostal od tistega dne tih in čmeren. A ko se je pozneje bližal že zrelim moškim letom, se je ta čmernost sprevrgla v neke vrste zakrknjenost.

Mati se odslej ni več bala zanj. Kljub temu, da so Tonetu tekla leta in je kdaj pa kdaj kakor sitna muha pribrenčala čenča iz vasi, se je enako kakor Tone zaničljivo namrdnila: »Kaj nam treba mlade! Mlade izpodjedajo stare, a dokler se jaz ne umaknem, ni sile Tonetu za gospodinjo.«

K tej opazki je bilo primešane dovolj sebičnosti, katere se je od časa do časa tudi zavedela, toda če je bila Hmeljačka skopušna za svojo lastnino, je bila za svojo kri naravnost bojovnica.

Tonetu ni bila nevšečna ta materina sebičnost, ki je bila na koncu koncev protiprirodna in nelepa. Mati mu je bila že izza detinskih let vzor vsega, kar je moglo ljubiti njegovo srce. Le enkrat se je bil izneveril tej njeni veliki ljubezni... Saj sam ni vedel, kako je bilo, a prišlo je nadenj kakor dih pomladi. Da, pomlad je čutil takrat v vsem svojem bitju, občutil jo je tudi v pogledu dekleta, ki ga je bilo srečalo in se mu nasmehnilo... Poznal se ni sam sebe tisti čas. Bil je le še zaljubljeno fant, ki je streglo za pogledi dekline. Oprezal je zanj, a mati je ostajala daleč, daleč za njim...

V tem navalu opoja je bil nekoč kupil srce z napisom:

»Misel moja te miluje,
srce moje obožuje...
Hočeš moja ženka biti,
v sveti zakon mi slediti?

To srce je poklonil dekletu s tako zavestjo, kakor bi bil obrnil svojo dušo do zadne skrivnosti narobe.

Dekle se je smejalo. Smejalo se je z istim smehom že več dni prej in njen smeh ga je drezal in pehal v ono omamo, iz katere si zdaj ni mogel več pomagati drugače, kakor da ji je kupil srce... Govoriti ni mogel z njo, za to mu je bila glava prepolna, srce mu je od vznepenosti tolklo preburno, hotel je torej, naj bi govorilo zanj srce, veliko lectovo srce, ki ji ga je bil podaril.

Toda dekle ga ni razumelo ali pa ga je razumelo, a si je bilo v svesti svojega uspeha in je hotelo to njegovo ljubezen podžgati, da bi plamtela tem bolj. Plesalo je tisti večer z drugim fantom. Tonetu se je nasmihalo le preko ram. Z očmi ga je vabilo, da bi plesal z njo, toda dobro je vedelo, da Tone ne pleše in da ni še nikoli plesal. Ozlovoljen se je dvignil. Ošabnost je plahutnila iz njega. Naenkrat se mu je zazdelo za malo, da bi se z njim, Hmeljakovim Tonetom, poigra-

vala takale punčara. Šel je, ne da bi jo bil pogledal. Na mah je bil ozdravljen svojega čustva...

Ošabnost, izrazita Hmeljakova poteza, mu je pomogla preko srčnih težav.

Odslej se je izogibal, da bi govoril še kdaj s kakim dekletom drugače, kakor je bilo treba. Vdal se je znova ves materi, ki se mu je zadela edina vredna žena na svetu. Gospodarila sta in grabila na kup, in če je le mogel, je Tone kaj dokupil. Ko si je zdaj prilastil polovico Kačurjeve zemlje, so znova zakrožile o njem vesti, ki so bile prej že nekoliko pospale.

»Grabež je. Se žene si ne privoščiti. Nemara bi mu preveč pojedla...«

Drugi, ki so mu bili bolj naklonjeni, pa so govorili: »Kaj še, le stari ni do snaha. Ubogljiv sin je. Mati ga ima na vrvič.«

Tisto jutro po kupčiji je zadel Tone koso na rame in šel že zgodaj na kupljeni travnik. Solnce je bilo pravkar pozlatilo vrhove gor, vendar se še ni bilo čisto pokazalo. V leskovju so se prebujali prvi ptički. Kakor tiho žuborenje je prevevala ozračje njih pritajena budnica. Zrak je bil tako poln nečesa svečanega, da si je Tone rekel, da je jutro kakor na praznik. Vesel je bil včerajšnje kupčije in srce mu je poskakovalo ob misli, kako je ugnal starega Kačurja. Starec je bil trd, no, naposled, ko bi se bilo že kmalu vse skupaj razdrla, dasi je bilo Tonetu žal za zemljo, ki se je tako lepo držala njegove in bi jo bil utegnil kupiti kdo drugi, je starina popustil in udaril v roko. Tone je bil vesel. Bil je dober kup.

»Blagoslov naj jo objame zemljico prekrasno,« je mislil, ko se je bližal novokupljeni zemlji. Tedaj pa je naenkrat obstal. Snel je koso z ram in jo s toporiščem trde zasadil v zemljo. Na novem travniku je bila trava na celem v dolžini šestih metrov pokosena in pograbljena v kup. A tam za kupom, glej, se je zdaj počasi dvigalo dekle.

»Kačurjeva deklina!« je hlastnil Tone v začudenju.

Se bolj splašeno je stalo pred njim dekle, ki so mu grablje kar same od sebe padle iz rok.

»Čigav je travnik?« je tedaj zagrmel Tone oblastno. Postavil se je v položaj veljaka, ki mu je bil obraz vse prej ko usmiljen.

»Velik je ko gora,« je preletela misel dekletove možgane, ko je dahnila: »Vaša!«

»Torej si vedela, da kradeš?«

»Kradla nisem...« je zdači planila v jok in si s predpasnikom zakrila oči.

»Kaj torej?« se je jezil Tone, ki je z nejevoljo opazal, da ga boljše dekletove solze.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj, kar mu je čisto spodmaknilo tla. Dekle je zdrsnilo pred njim na kolena in povzdignilo svoje roke: »Kakor Boga vas prosim, ne pravite nikomur. Saj nisem hotela. Hotela sem le nakositi na našem koš trave, pa me je, ko sem šla mimo, premamilo, da bi še enkrat kosila na temle koščku zemlje, ki je bila vendar še do včeraj naša...«

Tone bi bil rad jezen še naprej, toda dekletova ljubezen do lastne grude mu je skoro ugajala...

Vendar je šlo obenem za kratenje njegove pravice, in to je bila velika drznost. Pogledal jo je. Njen obraz je bil vse prej kakor drzen. Črne oči so bile preplavljene od solz, ki se ji kar niso hotele ustaviti.

»Saj ne boste povedali očetu...« je bedno prosjčila. »Saj sem skoro nevede zašla na vaše...«

Ker je še vedno molčal, se ga je doteknila in mu obšla kolena: »Za Kristovo voljo, ne pravite očetu...«

Tedaj pa jo je sunkovito dvignil in trde dejal: »Ne bom!« Vendar mu kljub trdi besedi obraz ni mogel biti strog.

Nehala je jokati, a ko je hotela oditi, jo je Tone zadržal.

»Travo, ki si si jo nakosila, pa le vzemi! Podarim ti jo,« je rekel.

Nejeverno ga je pogledala, a ko je hotela kljub temu oditi, ji je vzel one koš in ji pomagal naložiti travo. Še pograbil je okoli nje in stresel ostanke v koš.

(Dalje)

Novice

Srečno, zdravo in uspešno novo leto želi vsem svojim ustanovnikom, sotrudnikom, poverjenikom in članom Vodnikova družba.

* **Italija ima nad 45 milijonov ljudi.** »Službeni list« prinaša naslednje številke o gibanju prebivalstva v Italiji. Novembra 1. 1941. je bilo v Italiji 27.260 porok. V istem mesecu se je rodilo 66.430 živih otrok, vseh ljudi pa je novembra v Italiji umrlo 50.317. Rodilo se jih je torej 16.113 več, kakor umrlo. Nazaj v domovino pa se je vrnilo 3297 ljudi več, kakor odšlo v tujino. Dne 30. novembra 1. 1941. je imela Italija brez novopriključenih dežel 45.354.000 ljudi.

* **Visoki komisar je obiskal umetniško razstavo.** Visoki komisar Ekszellenca Grazioli se je nedavno v spremstvu tiskovnega atašaja dr. Joannina in majorja Pelaghija napotil v Jakopičev paviljon v Tivoliju, da si ogleda razstavo slik nekaterih ljubljanskih umetnikov. Visokega komisarja so sprejeli predsednik Narodne galerije g. dr. Windischer in razstavljalci gg. Jakac, Debenjak in Mihelič. Visoki komisar se je nato napotil v razstavne prostore in si ogledal vse razstavljene umetnine. Pred svojim odhodom z razstavišča je Visoki komisar razstavljalcem izrazil svojo največjo pohvalo in dejal, da so mu razstavljene umetnine zelo všeč.

* **Zimska pomoč za nezaposlene delavce.** Pokrajinski namestitveni odbor je na svoji seji, ki se je vršila pod predsedstvom komendatorja Giorgia Gattia, sklenil izplačati v zimskih mesecih nezaposlenim delavcem Ljubljanske pokrajine podaljšane podpore v smislu zadevne odredbe. Te podpore se bodo izplačevale na predložitev poslovnih knjižic redno vsak teden vsem onim delavcem, ki so redno prijavili pri namestitvenem uradu svojo nezaposlenost v zadnjih petih mesecih ali ki so bili v zadnem letu skupno pet mesecev nezaposleni.

* **Lepo, zabavno in koristno novoletno darilo so letošnje Vodnikove knjige** Pratika za leto 1942. in Jarčeva povest »Jalov dom«. Nobena slovenska hiša ne sme ostati brez njih!

* **70letnico je praznoval v svojem lepem domu v Črnomlju g. Jože Vardjan.** Bil je vesten in marljiv uradnik v davčni stroki. Vsi so ga radi imeli in povsod je bil dobro došel. Nazadnje je služboval kot davčni kontrolor v Velikih Laščah. Tu je ostal do upokojitve polnih 20 let. Po upokojitvi se je stalno naselil v Črnomlju, kjer si je zgradil lastni dom. Še mnogo let!

* **Smrt uglednega duhovnika.** V bolnišnici usmiljenih sester v Zagrebu je umrl g. Ognjeslav Škamlec, duhovni svetnik, župnik in dekan od Sv. Andraža v Halozah. To je drugi slovenski duhovnik, ki je v zadnem času preminil v zagrebški nadškofiji. V septembru je bil pokopan na pokopališču v Slavovski Požegi Fran Močnik, župnik iz Stoperc. Rajni Škamlec se je rodil 1. 1876. pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah. Kot kaplan je služboval v raznih župnijah lavantinske župnije in je bil povsod priljubljen. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Nenadna smrt dobre gospe.** Na dan pred svetim večerom je zadel ljubljanski rodbini Jerajev in Karničnikovo hud udarec. Preminila je ga. Jožica Jerajeva v najlepši dobi nekaj nad 30 let. Usodnega dne je imela čez dan opravke s pripravami za božič. Ko pa je soproj prišel zvečer domov, jo je našel v postelji v poslednjih izdihljajih. Zdravnik, ki je bil takoj poklican na pomoč, je mogel le še ugotoviti smrt. Rajnka je bila blaga žena in priljubljena pri vseh, ki so jo poznali, kar je pričal tudi lepi pogreb na božični dan. Blag ji spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Smrt starega človekoljubnega zdravnika.** Nedavno je preminil v 76. letu starosti zdravnik g. dr. Ivan Premrov. Rajnki je od 1. 1895. izvrševal zdravniški poklic v Litiji. O njem je znano, da je pogosto zdravil siromašne bolnike zastoj in še obdaroval jih je. Veseli so ga bili zlasti otroci, za katere je imel zmerom kakšna darilca. Bodi rajnkemu, ki je svoj zdravniški poklic izvrševal kot doberdelnik z zlatim srcem, ohranjen časten spomin!

* **Smrt uglednega posestnika.** Te dni je po krajši bolezni v starosti 68 let preminil na svojem domu v Ruhnji vasi pri Beli cerkvi posestnik g. Franc Jordan. Rajnki je bil zaradi vedrega značaja splošno priljubljen. Bil je tudi zgleden gospodar. Zapustil je ženo Marijo, štiri poročene hčerke in tri sinove. Zglednemu gospodarju bomo ohranili lep spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Državnim upokojencem, ki so se preselili v Ljubljano.** Društvo državnih in samoupravnih upokojencev v Ljubljani vabi vse državne upokojence, upokojenke in vdove, ki so se zaradi vojnih dogodkov priselili na področje Ljubljanske pokrajine in vložili prošnje za zopetno prejetje pokojninskih prejemkov, ki pa še niso rešene, odnosno od finančne ali železniške direkcije do poznejše načelne rešitve začasno zavržene, da se zgledajo v delavnikih med 10. in 12. uro dopoldne v društveni pisarni, Wolfova ulica 10, dvorišni trakt, 2. nadstropje. Kdor ne more osebno priti, naj pošlje pismeno naslednje podatke: rodbinsko in rojstno ime, zvanje, samski ali poročen (vdovec), prejšno (pred priselitvijo) in zdajšnje bivališče (ulica, hišna številka), rojstno leto in kraj, kam pristojen, kdaj je bila predložena prošnja za zopetno izplačevanje pokojnine in kam, ali na Visoki komisarjat, odnosno na finančno ali železniško direkcijo. Zadeva je važna.

* **Kritika in čitajoče občinstvo sta sprejela letošnje Vodnikove knjige izredno pohvalno in navdušeno.** Glas gre po deželi, da je Vodnikova družba tudi letos častno izpolnila svojo nalogo in svojim članom pripravila izbran knjižni dar. Zato brž vsi v prosvetni tabor Vodnikovcev!

* **Podaljšanje rumenih legitimacij upokojenih železniških uslužbencev, rentnikov itd.** se bo vršilo na glavni postaji v Ljubljani dne 2. januarja od črke A do vštete G, dne 3. januarja od črke H do vštete M, dne 5. januarja od črke N do vštete Š, dne 7. januarja od črke T do vštete Ž in dne 9. januarja za zamudnike. Na postaji Ljubljani-Šiški dne 10. januarja od črke A do vštete G, dne 12. januarja od črke H do vštete M, dne 13. januarja od črke N do vštete Š, dne 14. januarja od črke T do vštete Ž in dne 15. januarja za zamudnike. Na postaji Ljubljani-Rakovniku dne 16. januarja za vse. Legitimacije se bodo sprejemale na teh postajah ob določenih dneh do 11. ure. Ostala splošna navodila dobe upokojenci pri predstojnikih pristojnih postaj.

* **Novoletno voščilo.** Slovenski fantje in moške v Vestfalskega v Nemčiji želijo kakor vsako leto tako tudi letos svojim domačim, prijateljem in znancem srečno novo leto: Franc Pungrčar, Ivan Metelko, Ignac in Franc Umek, Franc Andrič, Franc Selanc, Leopold Berzin, Franc Bizjak, Jože Bavdek, Franc Papež, Jože Prešeren, Franc Zore, Alojzij Božič, Anton Irman in Ivan Kos.

* **Šentruperski vodovod se gradi.** Iz Kamnja pri Št. Rupertu nam pišejo: Ko je letos prihajala pomlad v deželo, je bilo v naši vasi precejšno vrvenje, kajti s polno paro se je gradil šentruperski vodovod. Toda vojna je delo ustavila. Pa so se spet začela dela za to važno napravo naše okolice. Vodo bodo imeli vasi Kamnje, Vrh in št. Rupert. Pričetek del je večina pozdravila z veseljem.

Če bo zima mila, upamo, da bomo pomladi že pili izvrstno vodo.

* **Ciganska nadloga v okolici Ljubljane.** Navaden pojav vsake zime je, da pritisnejo cigani v večjem številu v mesta, kjer imajo več priložnosti za beračenje in za nadlegovanje kakor pa na kmetih. Letos pa je nadloga ciganov okoli Ljubljani še večja kakor druge zime. Prebivalci obrobni krajev so izpostavljeni neprestanemu ciganskemu prosjačenju. Cigani so prav nesramni in zahtevajo velike kose kruha ali pa lire.

* **Kazen za zastrupljenje matere in stare matere.** Te dni se je vršila pred senatom petorice v Novem mestu razprava proti 27-letnemu posestnikovemu sinu Ignaciju Kajinu in 77-letnemu posestniku Niku Belaniču. Oba sta iz Podklanca pri Vinici. Obtožnica je očitala Ignaciju Kajinu, da je 28. julija dal svoji materi Katarini piti s strihninom zastrupljeno žganje, ki ga je ta dala piti tudi svoji materi, zaradi česar sta obe še isto uro po zaužitju žganja umrli. Drugi obtoženec Niko Belanič pa naj bi bil dal obtožencu Ignaciju Kajinu steklenico s strihninom zastrupljeno žganja in ga nagovarjal, da zastrupi svojega očeta Jožeta, česar pa Kajin ni storil, ampak z žganjem zastrupil svojo mater in staro mater. Ignacij Kajin je skesano priznal svoj zločin in pri tem obremenjeval drugega obtoženca, ki je odločno zanimal vsako soudeležbo. Zaslišanih je bilo 13 prič, ki so pred sodiščem razgrnile žalostno sliko razmer v Kajinovi hiši. Cisto razbremenjevale pa so priče obtoženega Belaniča. Veliki kazenski senat je obsodil obtoženega Ignacija Kajina na 15 let robije, Nika Belaniča pa oprostil vsake krivde in kazni. Obtoženec je sodbo sprejel, državni tožilec pa je vložil priziv zaradi prenizko odmerjene kazni in oprostilne razsodbe.

* **Usmrtilitev strahovalcev.** Stefani poroča: Izmed osmih obtožencev, ki so bili pri razpravi zaradi napada na italijansko posadko v Ložu obsojeni na smrt, je bilo prejšni torek ob zori v nekem kraju blizu Ljubljane šest usmrčeno. Lipovcu in Janežiču je bila smrtna kazen spremenjena v dosmrtno ječo.

Iz Trsta in Gorice

Praznik matere in otroka v Trstu. V liktorski dvorani v Trstu je bila na dan pred božičnim praznikom svečanost, posvečena prazniku matere in otroka. Slovesnosti je prisostvoval tudi prefekt Ekszellenca Tamburini s predstavniki združenj in oblastev. Uvodni nagovor je imel župan dr. Ruzier. Sledila je obdaritev, pri kateri je prejela Ducejevo nagrado tudi družina Luke Korčeta in njegove žene Terezije, rojene Gojakove, s Hrenovice, ki imata 11 živih otrok.

Razširitev delovnega področja tržaškega pokrajinskega zdravnika. Z odlokom ministrstva notranjih zadev je bila pokrajinskemu zdravniku dr. Valentinu Graziadei poverjena naloga, da poleg svojega dozdajšnjega posla prevzame tudi vodstvo ureditve zdravstvenega skrbstva v Videmski, Goriški, Reški, Puljski in Ljubljanski pokrajini.

Smrt stare gostilničarke. V visoki starosti 70 let je pri Sv. Luciji ob Soči zapustila svojo gostilničarko ga. Ana Mikužova, rojena Pregljeva. Njenim svojcem sožalje!

Sneg na goriških hribih. Pred božičem je gorati del Goriške pokrajine spet pobelil sneg. Od Banjske planote preko Trnovskega gorovja in Čavna do Nanosa je vse gorovje, ki obrobja goriško nižino in Vipavsko dolino, precej daleč po pobočju dobilo novo sneženo odejo.

Usoden padec z brvi. Na praznik Brezmadežne je 16letna Matilda Rejčeva iz Planine po maši hotela z materjo obiskati sorodnike za vasio. Iz ne previdnosti sta si ženski izbrali stransko pot, ki drži po zasilni brvi čez Cerknico. Potok je bil zaradi močnega dežja znatno narasel. Dekletu je na polzki brvi spodrsnilo in je padlo v deročo vodo. Mati je prestrašena klicala na pomoč, potem se je pa vrgla za hčerko, da bi jo rešila, a je še sama prišla v nevarnost. Na kraj nesreče je prihitela neka ženska, ki je mogla rešiti le mater, dekleta pa ni bilo videti nikjer. Vsa okolica sočustvuje s starši.

Smrtna nesreča strojevodje. Nedavno zjutraj je na četrtnski postaji 40letni strojevodja Avgustin Žigon iz Trsta po nesreči padel iz hiteče električne lokomotive. Pri padcu je dobil zelo hude poškodbe. Tovariši so mu takoj nudili prvo pomoč in ga prenesli v najbližjo hišo, a še preden so poklicali zdravnika, je Žigon umrl.

Požar v Vrtojbi. Dva dneva pred božičnim praznikom je zgorelo gosposko poslopje posestnika Cirila Zavadlala v Vrtojbi. Gasilci so ogenj omeili. Škoda je znatna. Ko je gospodar skušal rešiti živali iz hleva, se je nevarno opeknel po rokah, tako da so ga morali prenesti v bolnišnico.

Iz Gorenjske

Kmetijsko predavanje. V Moravčah so nedavno imeli v šoli kmetijsko predavanje. Inž. Reicher iz Kamnika je učil kmete, kako je treba obdelovati zemljo, sejati in gnojiti, da bi bila žetev bolj izdatna. Dajal je tudi navodila za živinorejo, mlekarstvo in gozdarstvo.

Vlom v letno hišico. Neznani storilci so v okolici Kranja vdrli v letno hišico kranjskega fotografa Franceta Juga. Odnegli so mu okrog 20 kg suhih češpelj, 20 kg sladkorne peske, kolo in nekaj perila.

Iz Spodnje Štajerske

Solsivo na Spodnem Štajerskem. Učitelj in učiteljice iz Maribora so imeli te dni zborovanje, na katerem je šolski poverjenik Strobil poročal o delu in nalogah nemških voditeljev na Spodnem Štajerskem. Na Spodnem Štajerskem je zdaj 23 glavnih šol s 134 razredi in 367 obveznih (osnovnih) šol z 1991 razredi, ki jih obiskuje 92.362 otrok, 991 učiteljev in učiteljic slušbuje na osnovnih šolah.

Dve civilni poroki v Vitaniu. Nedavno so imeli v Vitaniu prvi dve civilni poroki. Poročila sta se žarar Anton Petre s Frančiško Ostruhovo in tovarniški delavec Franc Kotnik s Pavlo Paternuševo. Poročil ju je župan Ernest Tischler.

Nov grob v Brežicah. V Brežicah je umrl v starosti 70 let mizarški mojster Jožef Klaučar. Kakor naglašajo nemški listi, je bil rajniki odločen nemški mož.

Iz Hrvatske

Odposlanstvo hrvatske ustaške mladine na Slovaškem. Že nekaj dni je na potovanju po Slovaškem odposlanstvo hrvatske ustaške mladine pod vodstvom profesorja Orsanića. Zadnje dni so obiskali Prešovo, Banskó Bistrico, Nitro, Moravsko Jano in Zlatne Moravice.

»Nova Hrvatska« piše, da so tudi Hrvati sodelovali pri zlomu ruske vojaške moči. List »Nova Hrvatska« piše o razmerah v Rusiji in o doseženih uspehih zavezniških vojakov na vzhodnem bojišču in izvaja med drugim: »Zdaj je uničena razdiralna moč in hrvatski dobrovolci s ponosom pišejo na svoje domove o svojem sodelovanju pri obvladani te sodobne spake. V pismih poudarjajo prijateljsko razmerje z nemškimi in drugimi rajaki.«

Iz Srbije

Srbski delavci pošiljajo iz Nemčije denar. Beograjska »Donau Zeitung« je objavila poročilo o delu srbskih delavcev v nemški industriji. V članku je bilo med drugim navedeno, da so srbski delavci, zaposleni v nemški industriji, v času od 1. septembra pa do slej poslali svojim družinam v Srbijo skoro 14 milijonov din prihrankov.

UJEL JIH JE

Vseučiliški profesor je začel svoje predavanje na vseučilišču takole: »Preden začnem govoriti o dušeslovju, mi dovolite eno vprašanje. Kdo je že prebral 20. poglavje mojega Uvoda v dušeslovje?«

Dvignila se je vrsta rok.

»Hvala!« je rekel profesor, »že vem, kaj naj govorim. Moj knjiga ima namreč samo 15 poglavij.«

Hitro nekaj italijanščine

Trideseta vaja

Prislovi množine, stopinje in načina.

Come=kako; **quanto**=koliko; **molto**=mного, zelo; **troppo**=preveč; **tanto**=toliko, tako zelo; **poco**=malo; **abbastanza**=dovolj, precej; **quasi**=skoro; **assai**=zelo, prav mnogo; **di più**=še več; **affatto**=čisto, popolnoma, skoz in skoz; **bene**=dobro; **male**=slabo; **già**=že, pač; **meno**=manj; **circa** (prêso a poco)=približno, **così** (si)=tako; **piuttosto**=raje, prej; **al più**=kvečjemu, **al meno**=vsaj; **soltanto** (samente)=le, samo; **non... che**=le, samo; **pure**=vendar, le; **anzi**=celo, nasprotno; **forse**=morda; **volontieri**=rad (v slovenščini se mora ujemati v številu in spolu); **perfino** (per sino)=celo; **insieme**=skupaj; **appunto**=ravno, prav; **appositamente** (apposta)=nalašč.

Come trovate questo vino? Lo trovo buonissimo. Quanto costa? Dieci lire la bottiglia. Non è troppo, anzi è a buon mercato. Voi mangiate troppo poco. Ho mangiato abbastanza: stasera ho poco appetito. Quando partite per Roma? In agosto; ma ho paura che faccia troppo caldo in questo mese. Sì, soltanto in agosto fa molto caldo a Roma. Vi piacciono le pesche? Moltissimo; è un frutto che mangio volentieri. — Prevod: Kako vam ugaia to vino? (Dobesedno: Kako naidete to

vino?). Prav dobro je (Dobesedno: ga najdemo prav dobro). Koliko stane? Deset lir steklenica. Ni preveč, nasprotno, ceneno je (po dobri ceni). Vi jeste premalo. Jedel sem zadosti (dovolj); nocoj imam malo teka. Kdaj odpotujete v (za) Rim? V avgustu; toda bojim se, da bi bilo prevroče v tem mesecu. Da, samo v avgustu je zelo vroče v Rimu. Vam ugajajo breskve? Prav zelo; je to sad, ki ga rad uživam. — Razlaga besed: trovare=najti v primeru »Come trovate questo vino?« velja isto kakor v nemščini; tudi Nemci rečejo »Wie finden sie diesen Wein?« in vprašajo s tem, kako ugaja vino); lo=ga; buonissimo=najboljši, prav dober (tretja stopinja —superlativ); costare=veljati, stati; la bottiglia=steklenica; a buon mercato=poceni, ceneno; mangiare=jesti; stasera=nocoj; l'appetito=tek, apetit; ho paura=bojim se, strah me je (dobesedno: imam strah); faccia=konjunktiv zdajšnjega časa od nepravilnega glagola fare—storiti (konjunktiv se rabi v zavismem stavku, če glavni stavek izraža bojazen; reče se: fa caldo=je vroče; dobesečno: stori vroče; che faccia troppo caldo=da bi bilo prevroče); piacciono=ugajajo (tretja oseba množine od nepravilnega glagola piacere—ugajati); la pesca=breskev; il frutto=sad (nepravilna množina: le frutta=sadje).

Kako Kraševci in Tolminci koledujejo

Ljudske navade ob božičnih praznikih, novem letu in prazniku sv. Treh kraljev

Gorica, v drugi polovici decembra.

Kakor drugod imajo tudi po naših krajih ljudje svoje posebne navade. Te navade je sprejemal rod za rod. Globoko so ukoreninjene v ljudski duši. Natančno se izvajajo leto za leto po nekih nenapisanih zakonih, ki prehajajo od pokolenja na pokolenje. Posebno zanimivi so ljudski običaji o božičnih praznikih, novem letu in prazniku svetih Treh kraljev.

Po Krasu, Tolminskem in bližnjih vaseh poznajo koledovanje ali »kolendvanje«. Tedaj se dečki odenejo v belo haljo in gredo od domačije do domačije. Ponekod se namesto dečkov celo moške oblečejo v bele halje ter gredo koledovat. Na palici, ki jo nosijo s seboj, je zvezda. Med potjo prepevajo razne pesmi o Jezusovem rojstvu, o Mariji, o novoletnem voščilu, o treh kraljih z Jutrovega.

Zanimivo pri tem koledovanju je to, da se pri vsaki hiši, pred katero se ustavijo, najprej spomnijo s priložnostno pesmijo tiste domače osebe, ki jo prvo ugro na domačem pragu. Če jim pride prvi naproti hišni gospodar, potem zapoje pesem, v kateri počastijo gospodino, dobotno in pošteno. Če je hišna gospodinja, potem je prvi srev kolednikov namenjen povelečevanju njenih odlik. Isto velja za vsakogar izmed domačih, ki se po naključju pojavi prvi na pragu domačije, pred katero so pravkar obstali koledniki.

Spevi kolednikov so sicer po raznih krajih po obliki nekoliko različni, vsebinsko pa se v glavnem skladajo. V Vinavski dolini imajo na primer nekoliko drugačno besedilo kakor v Soški dolini, v Brdih spet nekoliko različni, če se od onega na Krasu. V Dutovliah sem si zapisal tole pesmico, ki razodeva novoletno voščilo domači hčerki, ki se je prva pojavila na hišnem pragu ob prihodu kolednikov:

Dobro jutro Bog dai, deklica,
deklica pobožna, poštena!
Mi ti hočemo sveto pesem peti
od tega leta novega,

od letih svetih kraljev treh,
od letih svetih praznikov,
ki nam jih je Bog dal ućakati,
zdravim, veselim uživati.

Slične novoletne zdravice kolednikov so v navadi po vsej okolici Tamaja, Dutovelj, deloma tudi Sežane, Stanjela in Komna.

Domači zdravnik

Kdaj so potrebni mrzli, kdaj vroči obkladki

Pri domačem zdravljenju si mnogokrat pomagamo s hladnimi ali vročimi obkladki. Hladne obkladke uporabljamo predvsem za znižanje telesne toplote in pri vnetju, ki nastopi naglo in z veliko močjo. Krovo za mrzel obkladek namočimo v mrzli postani vodi in jo dobro ožmemo, preden jo položimo na bolno mesto, potlej pa mokro krpo še dobro pokrijemo z večkrat preganjeno suho brisačo. Vroče obkladke uporabljamo za pomirjenje vsakovrstnih bolečin, posebno pri vnetjih v poznejših stadijih, da pospešimo zorenje gnojnih procesov.

Uporabljamo dve vrsti vročih obkladkov: mokre in suhe. Mokre obkladke napravimo tako, da pomočimo čisto vrečico ali robec v toplo vodo ali kamilični čaj, izžmemo in položimo na bolno mesto, potem pa še pokrijemo s kako suho tkanino, da obdrži toploto. Na bolno mesto na dajemo tudi vroče laneno seme v vrečici ali vroče pražene kamilice v vreči. Suhe vroče obkladke pa delamo z ogreto opeko, z vročo vodo v steklenici ali na podoben način. S suhimi vročimi obkladki si pomagamo zlasti pri krčih v želodcu in v trebuhu.

KAJ ZAPUSTI

Pesnik: »Sele po moji smrti bo svet videl, kaj je izgubil.«
Prijatelj: »Kaj boš zapustil, toliko dolgov?«

Pri poroki ji je zadela kap, ker ji je poročni prstan padel na tla

V glavnem mestu Argentine, Buenos Airesu, se je nedavno deklica Marija Merellijeva zagledala v Paulita Desebada in je naposled stopila z njim pred oltar. Čeprav so bili njeni starši dolgo časa odločno proti tej zakonski zvezi, so vanjo le privolili, ko so spoznali, da je vsaka beseda zaman.

Merellijeva in Desebado sta že stala pred oltarjem, kjer je duhovnik pred njima opravljal poročni obred. Tudi prstana je bil že blagoslovil in sta si ju ženin in nevesta nataknila na prsta. Po poroki je bila maša. Med mašo se je mladi ženi zazdelo, da ji je prstan prevelik in da jo zato v sosedna prsta malo tišči. Hotela ga je popraviti in trdnje nataknila na prstanec, toda to je bilo zanj usodno. Prstan ji je padel na tla in se zakotalil pred klečalniki. Ker v tistem kraju smatrajo takšne nesreče za izredno slabo znamenje, se je mlada žena tako zelo prestrašila, da se je kar sesedla in obležala v nezavesti.

Nesrečni mladi ženi so brž priskočili na pomoč. Ker pa je niso mogli snet spraviti k zavesti, so jo odnesli v zakristijo in poklicali zdravnika. Zdravnik, ki je kmalu prišel, pa je ugotovil, da je mlado ženo zadela srčna kap in da ni več pomoči.

Podnebje zapadne Afrike postaja znočnejše za Evropece

Na podlagi opazovanj zadnjih 30 let so dokazali, da je podnebje v Zapadni Afriki zdaj že dosti ugodnejše za Evropece, kakor je bilo še pred nekaj desetletji. Nekoč so pokrajine Sierr Leone, Zlato obalo, Nigerijo in Gambijo imenovali kar grob belokožcev. Visoko je bilo še leta 1905 število tistih Evropecev, ki so zboleli za tropskimi boleznimi in pomrli. Leta 1935 pa sta bila samo še dva takšna primera.

K temu so gotovo mnogo pripomogli razni zdravstveni ukrepi, ki so jih Evropeci v Zapadni Afriki izdali, da bi zmanjšali število smrtnih primerov, vendar pa prevladuje čedalje bolj prepričanje, da je glavni vzrok manjše umrljivosti v teh vročih krajih ta, da je ozemlje okoli Čadskega jezera in proti zapadu v teku več desetletij že precej spremenilo pod vplivom padavin svoje zunanje lice in da se je zaradi tega tudi vse podnebje bistveno spremenilo.

Nemara bo v dalini bodočnosti tudi Afrika postala udobno bivališče evropskega človeka, ki je občutljivejši za podnebne nepravilnosti.

× Otok Timor so zasedli Angleži. Po poročilih iz Lizbone so se nizozemske, angleške in avstralske čete polastile portugalskega dela otoka Timorja. Otok Timor je zadnji večji otok na južnovzhodni strani Malajskega arhipela in je le nekaj 600 kilometrov oddaljen od Avstralije. Polovica otoka je v nizozemski, polovica pa v portugalski lasti. Portugalski del meri 18.989 kvadratnih kilometrov in ima okoli pol milijona prebivalcev. Glavno mesto je Dilli. Portugalski Timor ima samoupravo. Angleži trdijo, da so ga zasedli le začasno zaradi vojne z Japonci.

× Prvi papež, ki je bil v Ameriki. Bil je leta 1825, ko se je Giovanni Maria Mastai odločil oditi v Čile v Južni Ameriki misijonarit. Med potjo se je ustavil v ameriškem mestu Santosu v tamkajšnjem benediktinskem samostanu. V spomin na njegovo bivanje v tem kraju so pozneje vzdali v samostanu ploščo s primernim napisom, ki pa so ga pred kratkim spremenili, ker ni več ustrezal resnici. Na tisto ploščo so bili namreč napisali tole: »V večni spomin (v letu 1825.)

na duhovnika Giovannija Mario Mastaija Ferretija, ki je kot papež nosil ime Pij IX. in ki se je na poti v Čile, kamor je šel misijonarit, za nekaj dni ustavil v tem samostanu, ker je bil Santos najvažnejše ameriško pristanišče, katerega je obiskal edini papež, ki je do danes posetil novi svet.« Ta zadnja trditev pa ni več resnična. Kakor je znano, se je papež Pij XII., ko je bil še samo kardinal Pacelli, tudi mudil v Ameriki, in torej Pij IX. ni bil niti edini papež, ki je videl deželo onstran Atlantskega morja. Prav zaradi Pija XII. so zdaj napis na omenjeni spominski plošči sklenili popraviti, da ne bo v njem več neresničnih trditev.

× Beg bivšega poljskega ministra iz Rusije. Berlinski listi pišejo, da je pobegnil iz Sovjetske Rusije v Nemčijo znani poljski zgodovinar in večkratni poljski minister Kozłowski. Kozłowskega so aretirali boljševiki 27. septembra l. 1939. v Lvovu, kjer je tedaj predaval na vseučilišču novejšo zgodovino. Prepeljali so ga v Moskvo in zaprli v Lubjanko skupno z drugimi poljskimi in baltičskimi osebami in ga nekaj dni po nastanku sovražnosti obsodili tudi na smrt. Toda nekega dne so ga prepeljali v veliki hotel »Metropol«. Ta osebojoditev je bila v zvezi z znanimi dogovori med tako zvano poljsko vlado v Londonu in Stalinom, kateremu je šlo za to, da bi si pridobil za vojakke 200.000 Poljakov, ki so bili svoječasno internirani v Sibiriji. Dne 27. septembra so, kakor pravijo nemški listi, bivšega poljskega ministra z vsemi častmi sprejeli do Kujbiševa očitno z namenom, da bi bil nato dodeljen poljski legiji. Med vožnjo pa je bivši poljski minister pobegnil in po mnogih blodnjah, ki jih je pripovedoval zastopnikom nemškega tiska, je 2. novembra dosegel nemško bojno črto. Zdaj se že nekaj dni mudi v Berlinu. Na vprašanje o sovjetski vojski je Kozłowski dejal, da razpolaga Stalin še s pomembno vojaško močjo in znatnimi vojnimi potrebščinami. Zato bo borba še dolga, čeprav je treba smatrati, kakor je po pisanju nemških listov izjavil Kozłowski, da je vojaška odločitev že dosežena. Tudi sovjetska vlada je po njegovih besedah usodno podminirana. Rekel je, da je trenutno zaprto ali internirano kar 15 milijonov sovjetskih državljanov.

× Orjaško grobišče, v katerem baje počiva s svojim kraljem 6000 vojakov. Nemško vojaško poveljstvo na Norveškem je sklenilo odkopati sloviti Rakenhausen, ki leži severno od norveške prestolnice Oslo in ki ga smatrajo za največje grobišče v vsej Skandinaviji. Delavci odkopavajo grobišče že nekaj tednov. Velikanski grob je visok nad 300 metrov, v premeru pa meri nad 205 metrov. Zgodovinarji si niso edini o tem, kdaj je nastalo to velikansko grobišče. Nekateri pravijo, da je bil velikanski grob narejen leta 600, ko so v deželi divjali hudi boji in je v eni izmed bitk padel tudi slavn kralj Raken. Zgrudil se je na bojišču, njegovo truplo pa so potem skupno z vsemi njegovimi rečmi in tudi dvema sloviti belima konjema skrivaj pokopali. Pravijo, da je šestdeset dni noč in dan metalo 15.000 njegovih vojščakov zemljo na ta grob, v katerem spi večni sen poleg slavnega kralja tudi še 6000 vojakov, ki so z njim vred padli na bojišču.

× Vitamin E brez katerega ni plodnosti. Vloga vitamina E doslej ni bila čisto raziskana. Vedeli smo sicer, da ima velik vpliv na rodovitnost ljudi in živali, podrobnosti pa niso bile znane. Zdaj je vseučiliški profesor Walter iz Göttingena objavil izsledke svojih raziskav o tem vitaminu. Profesor pravi, da je bilo mogoče z vso zanesljivostjo ugotoviti, da so neki pogoji glede hrane neogibno potrebni za razmnožitev mnogih vrst sesalcev. Če mišim dajejo hrano, v kateri ni vitamina E, izgube sposobnost, da bi si ustvarjale za-

rod. Če vsebuje hrana nezadostne količine tega vitamina, miši sicer dobe mladiče, toda ti kmalu poginejo. Hrana, ki sploh nima vitamina E, ima za posledico, da se zaplo*o ne morejo razviti. A tudi samci izgube sposobnost za oplojevanje, če jih redimo s hrano brez vitamina E. Najboljši vir tega vitamina je olje, ki se iztisne iz pšeninih zrn. Kar se tiče krmil, so ugotovili, da vsebujejo mnogo vitamina E mlade rastline in oljna semena. Natančni poskusi so pokazali, da ima vitamin E za človeka isto vlogo kakor za druge sesalce. Mnoge ženske, ki so nagnjene do splavov, dobe sposobnost rednega poroda, če uživajo vitamin E.

× Več tisoč let stara eskimska naselbina. Neka odprava, ki se je vrnila nedavno z Aljaske, poroča, da je v bližini Beringove morske ceste odkrila najstarejšo eskimsko naselbino. Cenijo jo na nekoliko tisoč let. Naselbina izvira iz eskimske kamene dobe. Kaže, da tedanji Eskimi niso zaostajali za današnjimi ali pa so bili celo na višji prosvetni stopnji. Predvsem so bivali v kamenitih hišah. Dejstvo, da raziskovalci niso našli ostankov šotorov, seveda ne pomeni, da v tistem času niso živeli tudi Eskimi, ki bi bivali v šotorih, vendar pa je obsegala tista predpostavna naselbina najmanj dva sto hiš, ki niso bile preveč preproste. Tako velike zidane naselbine današnji Eskimi niso nikjer. Poleg tega je odkrila nekaj različnih raznovrstnega kamnitnega orodja in protja, zlasti sekir, dalje čaš in okrožkov iz porcelaine, igel iz ribjih kosti in belomorskih predmetov, ki so bili pomembni za njih.

× Obresti zapuščine naj pokojnik i znanec zapijejo v baru. Nedavno je umrl v Talavilleu v Ameriki svojevrsten čudak, čudak zato, ker takšne oporoke menda še nihče ni zapustil kakor on. Njegova poslednja volja je bila naj njegov denar, bilo ga je 5000 dolarjev, nalože v banko pod pogojem, da potem obresti te glavnice porablja za plačilo tisti gostje, ki zahajajo v bar, katerega je pokojnik najrajši obiskoval. Po njegovi želji so v tistem baru tudi kupili posebno stensko uro na nihalu, ki vsako uro goste takole poziva: »Pijmo na zdravje starega Jacka!« Pokojni Jack je na svoji smrtni postelji pripomnil še tudi, da se morajo obresti tistih njegovih petih tisočev dolarjev, ki jih je bil naložil v banko, plačati v primeru, če bi imenovani bar moral iz kakršnegakoli vzroka ustaviti svoj obrat, drugemu bližnjemu baru pri istih pogojih. Tudi lastnik tega drugega bara naj bi dajal na račun obresti naložene glavnice zastojn pijačo tistim svojim gostom, ki bi ubogali uro na steni in pili na pokojnikovo zdravje.

× Vsi bodo skupaj pod eno streho. Neki londonski odvetnik je zagovarjal mladeniča, obtoženega vloma. Zagovornik je hotel vplivati na porotnike z ganljivim govorom. Živim jim je predložil obtoženčeve poštene starše, ki nestrpno čakajo, kdaj se vrne izgubljeni sin, da bi prijel za bližajoče se božične praznike njihov blagoslov in odpustanje. Svoj govor je zaključil zagovornik z besedami: Gospodje porotniki, ali bi sploh mogli oropati uboga roditelja te tako vroče želene sreče? Sodni dvor je šel na posvetovanje in je kljub sladkim zagovornikovim besedam odmeril obtožencu strogo kazen. Ko je predsednik prebral sodbo, se je obrnil k odvetniku, rekoč: Ganljive zagovornikove besede niso ostale brez vpliva na odločitev sodnega dvora, kajti nadobudni dečko pride v isto ječo, kjer sedita zdaj njegov oče in mati, da bo lahko preživel božične praznike pod isto streho s svojima dragima roditelji.

× Obsodba čarovnika, ki se je šalil s sodnim slugo. Med občinstvom je zbudila mnogo smeha razprava, ki se je vršila te dni pred sodiščem v Stockholmu. Obtožen je bil neki čarovnik, da si je dovolil nekoliko nedostojno šalo z uradno osebo, s sodnim slugo, ki je prišel k njemu, da izterja neko plačilo. Prvič je čarovnik napravil tako, da je slugi izginil poziv k plačilu, drugič pa je izginila oresenečenemu sodnemu služabniku cela torba s sodnimi listinami. Sodnik je obsodilo čarovnika za te šale na 50 kron globe, ki jih je moral tudi takoj plačati, da bi ne zašel v nove skušnjave.

MALI ŠALE

Preveliko kavalirstvo ne žanje uspehov

S naličico elegantno Jaka do kavarne naglo prikoraka. Z roko Jaka vrata že odpira, ki jih sama močna vzmet zapira.

Zdaici se primiga krasotica, Jakcu zažare veselo lica. Vsa in odprta pridržil, kavalir naprej dekle pusti.

Ko še sam za njo v kavarno hoče, čaka ga h kavarni priropoče. Vljudno Jaka vrata še drži in obe napravi v lokal spusti.

Vljudnost ljud dane meje in zato se Jaka kislo smeje. Gospod v kavarno mu zdrvi, vrata niemu na vratih pusti.

Za gospodom jo kar truma vlije, Jaka se pri vratih jezen vije. Saj sedel že notri lahko bi in po ženskah pasel si oči.

Gneča tik pri vhodu je nastala, Jaka je od vhoda kar pehala. V lokal se bo preril, kje bo krasotico zdaj dobil?

Komaj je ugnana glavna gneča, Jakcu zasmeji na mah se sreča. Toda tok obrne se nazaj, iz kavarne zabezljajo zdaj.

Drug za drugim gostje venkaj vro. Jakcu v duši strašno je hudo. Zdaj z zavestjo polno je spoznal, da kompletna mevža je postal.

Gneča nova iz kavarne hruje, Jakcu vrata vleče, omaguje. Ubani mu vsako vzel je vrag, vhod onemogočen zdaj je vsak.

Megla se mu dela pred očmi, v megli trop se mu v obraz reži. V trumi se krohoče krasotica, kot bi drla se mrtvačka ptica.

Vsi po cestah so se razkropili, Jakca pri kavarni pa pustili. Jakca vsega je slabost prevzela, zadni mu pogum je v srcu zmlela.

Ko gospod še zadni prikoraka, vrata zaloputne bedni Jaka. Sipa se ob možu starem stere, Jaka se ko trhel štor podere.

✱

ZAŠČITNA BARVA

Učitelj govori v šoli o zaščitni barvi živali. »So živa bitja, ki spremene v nevarnosti svojo barvo v barvo svoje okolice, da se tako ne vidijo. Kdo ve kakšen primer?« Mihec vstane: »Moj očka.« »Tvoj očka?« se začudi učitelj. »Da,« odgovori Mihec. »Kadar sedi v gostilni, pa pride mamica ponj, postane tako blede kakor stene okoli njega.«

Z ENIM DOSEŽE DRUGO

Dva vlomilca se srečata. »Včeraj sem našel revolver in bodalo,« reče prvi. »S tem boš lahko danes našel polno denarnico,« odvrne drugi.

HUDE SANJE

Mož: »Kar nerad grem danes na lov.«
Žena: »Kako to?«
Mož: »Veš, neprijetne sanje sem imel sinoči. Sanjalo se mi je, da so skakale v mene vse živali, katerih krzna nosiš ti v plašču in oblekah.«

Žena: »Kaj zajcev se bojiš?«

✱

NISTA SE RAZUMELA

Gospod Gervazij je bil prijatelj narave. Lansko leto je šel letovat na deželo in je že prvega dne lazil okrog po gozdovih in hribih. Bil je ves očaran o lepoti prirode. Ko se je zvečer vrnil, je rekel mlademu letoviščarju, ki je bival že dalje časa v kraju: »Veste, lepota, ki sem jo odkril, me je naravnost očarala.«

»Vi pa ste imeli srečo,« je menil mladi gospod. »Že prvi dan ste jo našli. Jaz sem jo moral iskati tri dni, a ko sem jo našel in se ji hotel približati, mi je prisolila zaušnico...«

POMOTA

Proti koncu poletja je bilo. Gostje so sedeli zvečer še na gostilniškem vrtu in radio jim je brundal poskočne popevke.

Pri neki mizi sta po naključju sedela neznanca si gospodična in gospod. Gospodična je neprestano migala z nogami, kakor bi si bila dajala takt na plesno godbo iz radia.

Gospod to nekaj časa opazuje, nato pa reče: »Kaj ne, takale poskočna godba stopi človeku kar v noge?«

»Ah, kaj godba, le komarji me pikajo,« odvrne gospodična.

EDINA TOLAZBA

Župnik: »Že spet vas vidim s steklenico žganja v roki. Kaj je to res edina vaša tolažba?«

Jaka: »Kaj še, gospod župnik, doma imam še eno steklenico...«

PROFESORSKA

Profesor Izguba sedi v kavarni, tuhta bogve kaj, nato pa pokliče natakarija: »Povejte mi, gospod natakari, ali ste mi kavo že prinesli in sem jo že izpil ali pa je sploh še nisem naročil.«

MALI OGLASI

KOŽE od domačih zajcev, veveric, lisic, dihurjev, kun, vider — kupuje **L. ROT**, krznarstvo, Ljubljana, Mestni trg 5.

POSTEN KMETSKI FANT želi poročiti dekle ali vdovo z nekaj gotovine zaradi nakupa posestva — Samo resne ponudbe na naslov: **Bartolj Janko**, Knežja lipa 13, p. Nemška loka pri Kočevju.